

PROJEKT
Załącznik do
uchwały Nr   /   /2024
Rady Powiatu Skarżyskiego
z dnia   2024 r.

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
POWIATU SKARŻYSKIEGO
NA LATA 2024 - 2030**

SPIS TREŚCI

<u>Wstęp</u>	3
<u>Rozdział I- kwestie formalne i organizacyjne</u>	4
1. Struktura dokumentu	4
2. Podstawy prawne.....	5
<u>Rozdział II- diagnoza i analiza</u>	5
1. Położenie, powierzchnia, podział administracyjny powiatu.....	6
2. Stan demograficzny.....	6
3. Rynek pracy.....	25
4. Ochrona zdrowia.....	29
5. Bezpieczeństwo publiczne.....	30
6. Pomoc społeczna	30
7. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	31
8. Sytuacja osób niepełnosprawnych	33
9. Sytuacja osób starszych	41
10. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.....	43
11. Edukacja, kultura, sport i turystyka.....	45
12. Sektor pozarządowy.....	48
13. Analiza: mocne i słabe strony w rozwiązywaniu problemów społecznych.....	51
<u>Rozdział III- założenia programowe i realizacja</u>	52
1. Misja.....	52
2. Cele i działania.....	52
3. Źródła finansowania.....	66
4. Monitoring i realizacja.....	66
Spis tabel i wykresów.....	67

Wstęp

Problemy społeczne powiatu generują potrzebę aktualizacji dotychczasowych i wdrażania nowych form pomocy. Przedstawiony poniżej dokument stanowi kontynuację i aktualizację zapisów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Skarżyskiego obejmującej lata 2021- 2023.

Artykuł 19 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2023, poz. 901 z późn. zm.) określa, że do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka- po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami (...). Warto w tym miejscu zwrócić baczną uwagę na rozdział zadań realizowanych przez gminy od zadań realizowanych przez powiaty. Każda gmina jest zobowiązana do posiadania dokumentów strategicznych, jak m. in. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. W związku z tym podczas opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy wyraźnie oddzielić zadania przypisane powiatom od tych realizowanych przez gminy. Wówczas możliwe będzie uniknięcie opisywania sytuacji, które i tak są rzetelnie przedstawione w dokumentach gminnych. Pozwoli to na klarowne wskazanie kompetencji samorządów na poszczególnych szczeblach. Podobnie bezcelowe jest kopiowanie do niniejszego dokumentu strategicznego fragmentów realizowanych przez samorząd programów skierowanych do konkretnych grup adresatów. Programy te powstały przecież w zgodzie z wcześniej obowiązującą strategią, są i będą realizowane nadal. Dlatego w niniejszym opracowaniu odwołano się do istniejących programów bez cytowania ich treści, po którą zawsze można sięgnąć analizując konkretne dokumenty.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest swoistą formą prezentacji i zapowiedzi działań, jakie samorząd będzie podejmował na rzecz mieszkańców powiatu. Stanowi ona formę edukacji społecznej, pozwala na zrozumienie zachodzących w lokalnej społeczności procesów socjologicznych. Zasadniczo ma służyć poprawie warunków życia obywateli.

Rola strategii polega na sprecyzowaniu misji, wyznaczeniu celu ogólnego oraz określeniu najważniejszych celów szczegółowych, czyli kierunków działań podejmowanych przez samorząd.

Strategia to sztuka wyborów, które z problemów należy rozwiązywać priorytetowo, a które można uwzględnić w planach. Dokument planistyczny powinien ułatwiać sformułowanie uzasadnienia potrzeby realizacji podejmowanych działań w oparciu o zapisy dokumentów z koniecznością powołania się projektodawcy na spójność z konkretnymi celami strategii.

Myślenie strategiczne wymaga bowiem umiejętności „wybiegania w przyszłość”.

Strategia jest dokumentem planowania długoterminowego i jej realizacja zależy od oddziaływania społecznego oraz istotnego czynnika sprzyjającego redukcji niepożądanych zjawisk społecznych.

Rozdział I- kwestie formalne i organizacyjne

1. Struktura dokumentu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z rozdziałów odpowiadających kolejnym częściom: wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej. Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji Strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno- programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno- analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące powiatu oraz diagnozę sytuacji społeczno- gospodarczej, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tzn. danych pozyskanych z instytucji obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu polityki społecznej. Diagnozę przeprowadzono w następujących obszarach: demografia, rynek pracy, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc społeczna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej, sytuacja osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja, kultura, sport i turystyka, sektor pozarządowy.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej powiatu na kolejne lata. Są one ujęte w formie misji, celu ogólnego, celów szczegółowych, które przekładają się na działania. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące Strategię i współdziałające w jej realizacji, ewentualne źródła finansowania i wskaźniki realizacji. Ujęto również informację na temat sposobu wdrożenia Strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji.

2. Podstawy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 19. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. 2023 poz. 901 z późn. zm.) Podczas opracowywania Strategii opierano się na aktach prawnych dających podstawy do różnych działań w sferze polityki społecznej, w tym:

- Ustawa z 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2022 poz. 1526 z późn. zm.),

- Ustawa z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 poz. 1426 z późn. zm.),
- Ustawa z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2023 poz.100 z późn. zm.),
- Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021 poz. 1249, 2023 poz. 289, 535),

oraz aktami powiązаныmi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym jak:

- Zrównoważona Europa 2030,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021- 2030,
- Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021- 2030.

Rozdział II- diagnoza i analiza

1. położenie, powierzchnia, podział administracyjny powiatu

Powiat skarżyski utworzony został podczas reformy administracyjnej w 1998 r. Siedzibą powiatu jest miasto Skarżysko- Kamienna, a w obręb granic powiatu zaliczają się jeszcze cztery jednostki samorządu terytorialnego: miasto i gmina Suchedniów oraz gminy: Bliżyn, Skarżysko Kościelne, Łączna. Powiat skarżyski jest jednym z 13 powiatów województwa świętokrzyskiego. Położony jest w jego północnej części, na pograniczu z województwem mazowieckim. Usytuowany jest na obrzeżach Gór Świętokrzyskich, w dolinie rzeki Kamienna i jej dopływów.

Powierzchnia Powiatu Skarżyskiego wynosi 395 km², w tym:

- Skarżysko- Kamienna - 64 km²
- Suchedniów - 75 km²
- Bliżyn - 141 km²
- Łączna - 62 km²
- Skarżysko Kościelne - 53 km²

Powiat skarżyski posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Przez powiat przebiega trasa międzynarodowa S7 i droga krajowa K42 łącząca wschód i zachód Polski. Ponadto w Skarżysku-Kamiennej znajduje się duży węzeł kolejowy.

Powiat skarżyski ma duże walory turystyczne. Tereny rozciągają się w granicach parków krajobrazowych, występują tu również duże zbiorniki wodne.

Szczegółowe informacje zawiera Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021- 2030 Uchwała nr 294/XLII/2022 Rady Powiatu Skarżyskiego z 31 marca 2022 r.

2. Stan demograficzny

Z analizy danych GUS wynika jednoznacznie, że liczba ludności w powiecie skarżyskim stale zmniejsza się. Ponadto można dostrzec postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa.

W okresie od początku 2020 do końca 2022 r. liczba mieszkańców powiatu skarżyskiego zmniejszyła się o 2189 osób, z czego w poszczególnych gminach:

- Skarżysko- Kamienna o 1504 mieszkańców,
- Suchedniów o 276 mieszkańców,
- Skarżysko Kościelne o 125 mieszkańców,
- Bliżyn o 139 mieszkańców,
- Łączna o 145 mieszkańców.

W poniższych tabelach- dane z GUS- przedstawiony został stan demograficzny w powiecie skarżyskim oraz poszczególnych gminach wchodzących w jego skład.

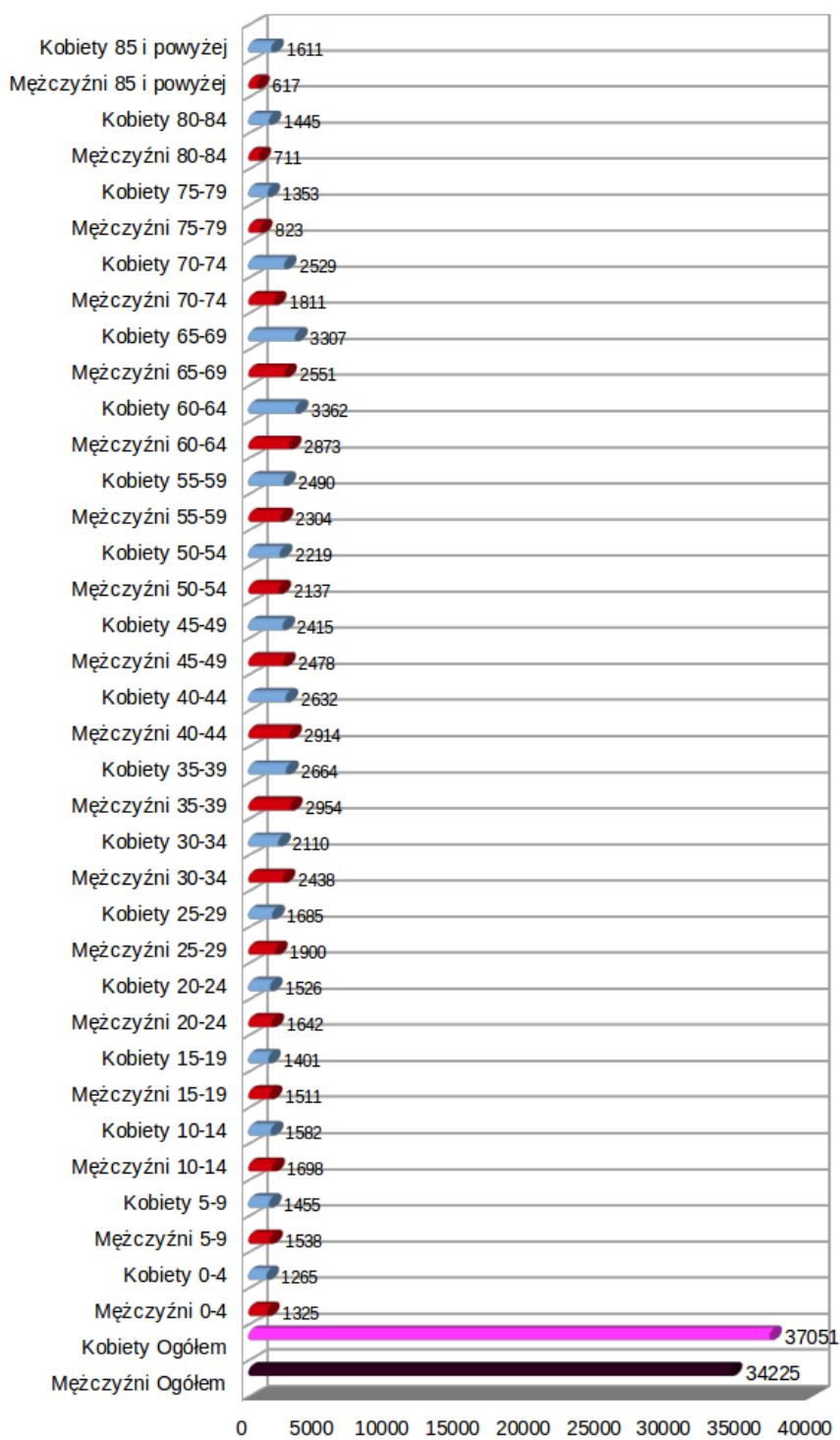

Tabela 1: Powiat skarżyski- ludność, struktura wieku rok 2020. Sporządzono na podstawie danych GUS.

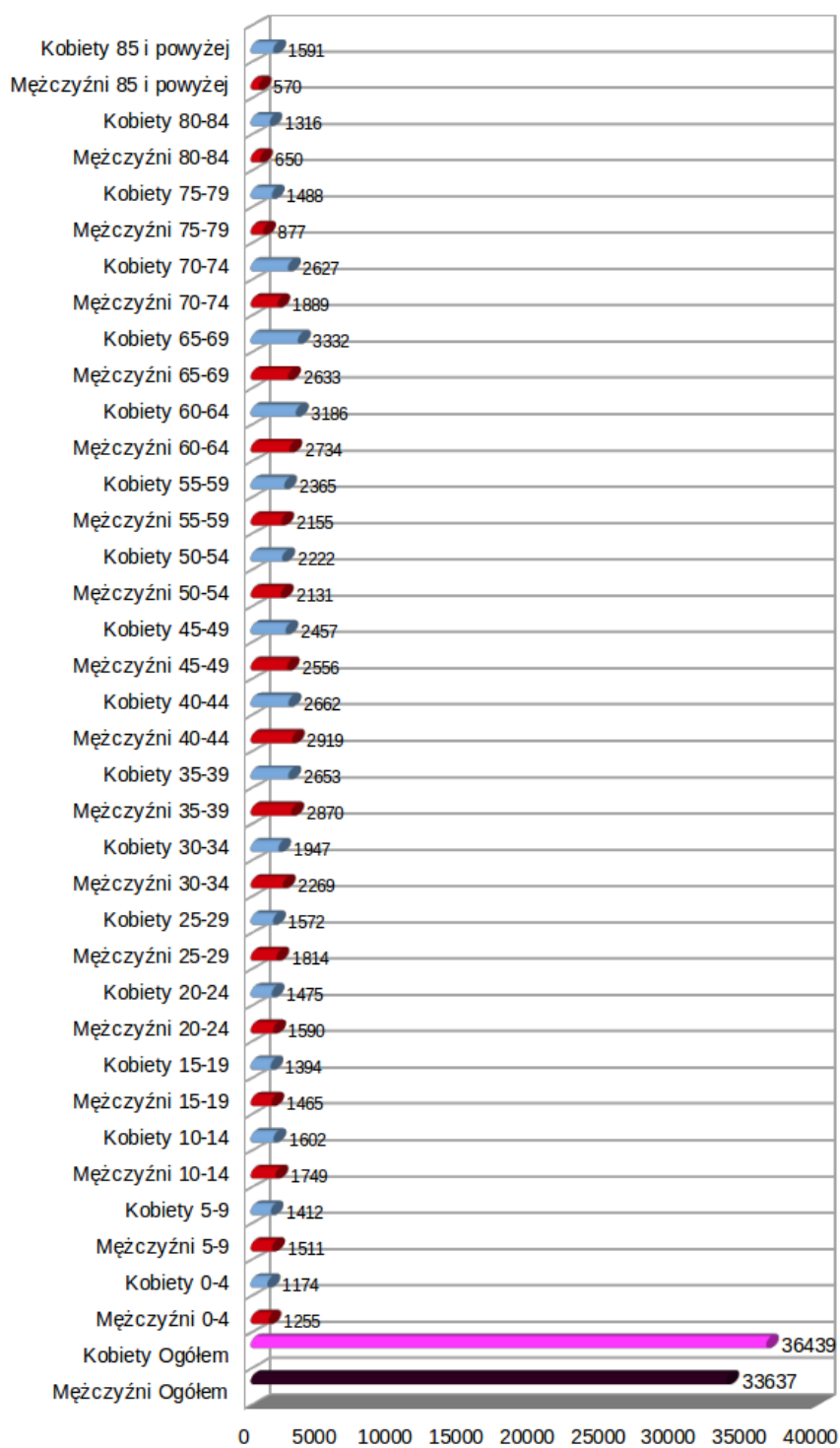

Tabela 2: Powiat skarżyski- ludność struktura wieku rok 2021. Sporządzono na podstawie danych GUS.

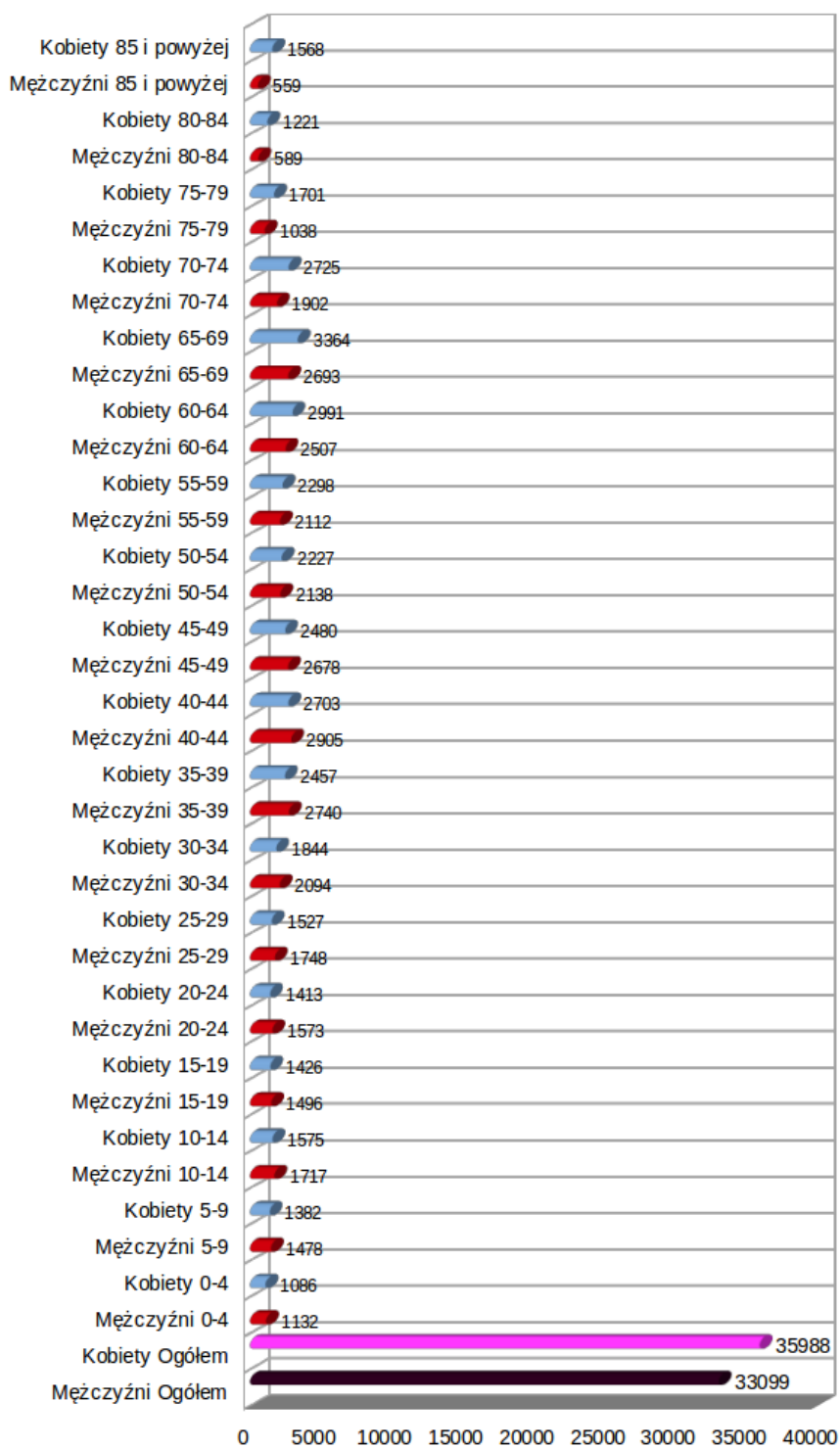

Tabela 3: Powiat skarżyski- ludność struktura wieku rok 2022. Sporządzono na podstawie danych GUS.

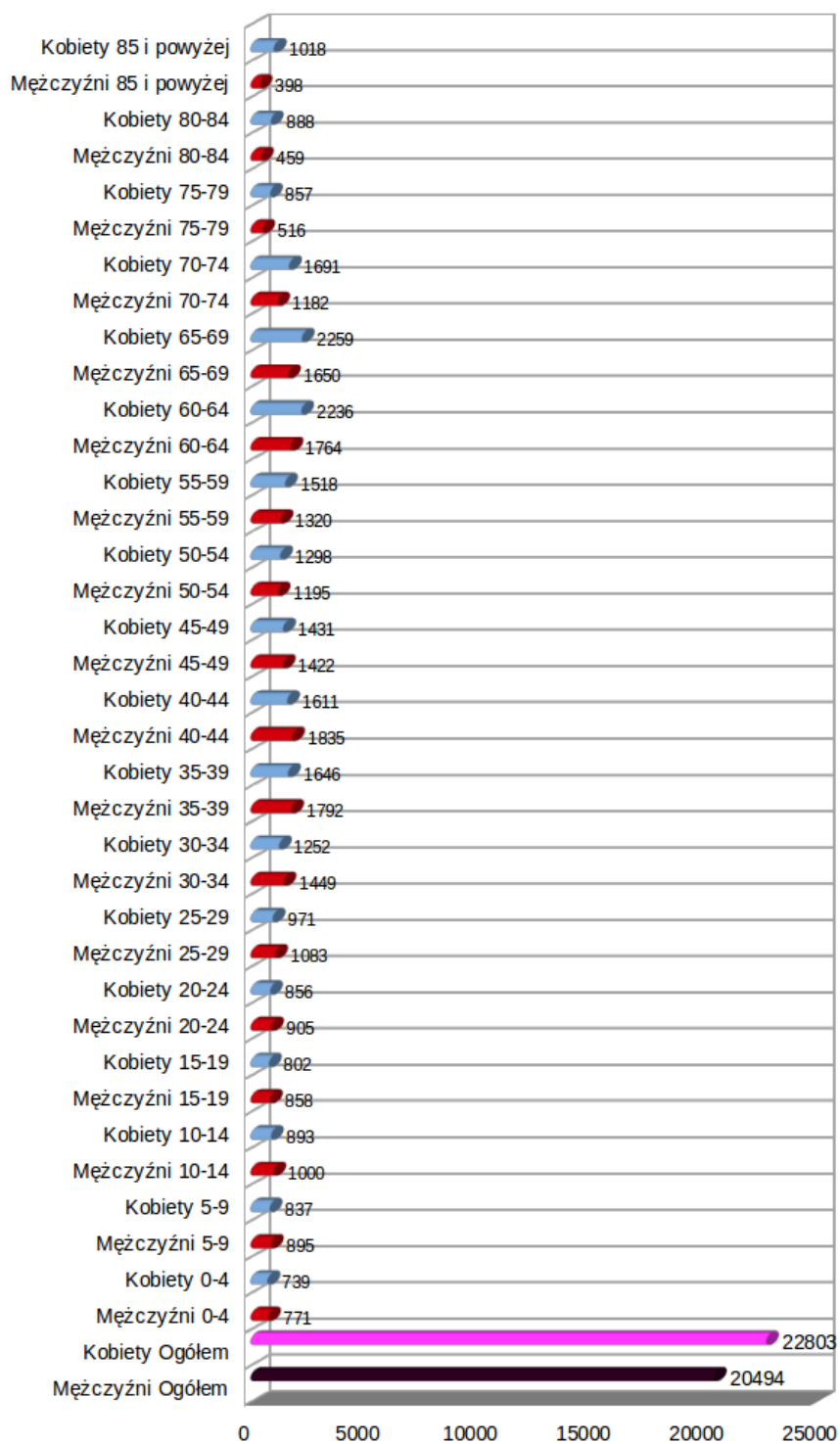

Tabela 4: Gmina Skarżysko- Kamienna- ludność struktura wieku rok 2020. Sporządzono na podstawie danych GUS.

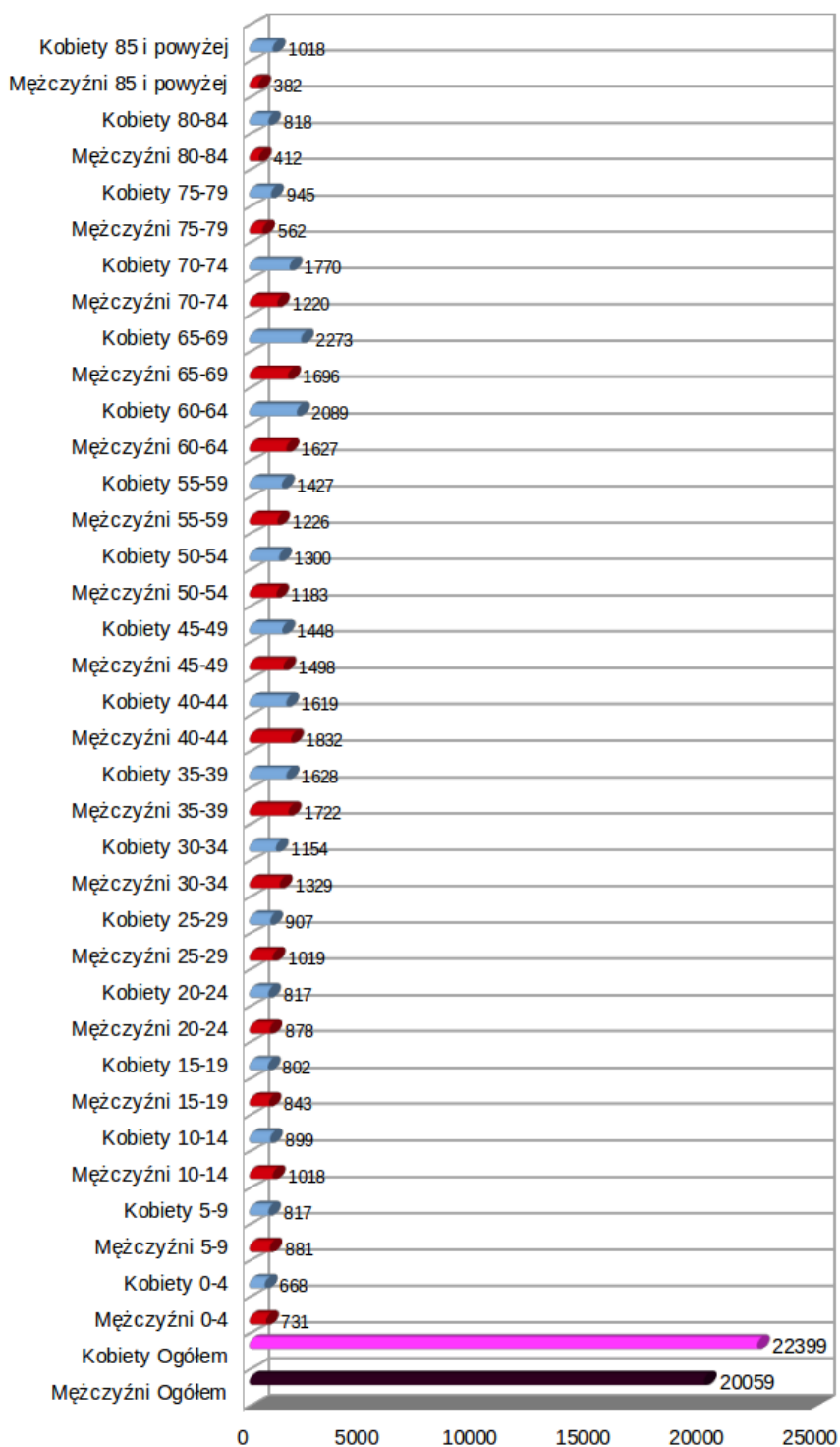

Tabela 5: Gmina Skarżysko-Kamienna- ludność struktura wieku rok 2021. Sporządzono na podstawie danych GUS.

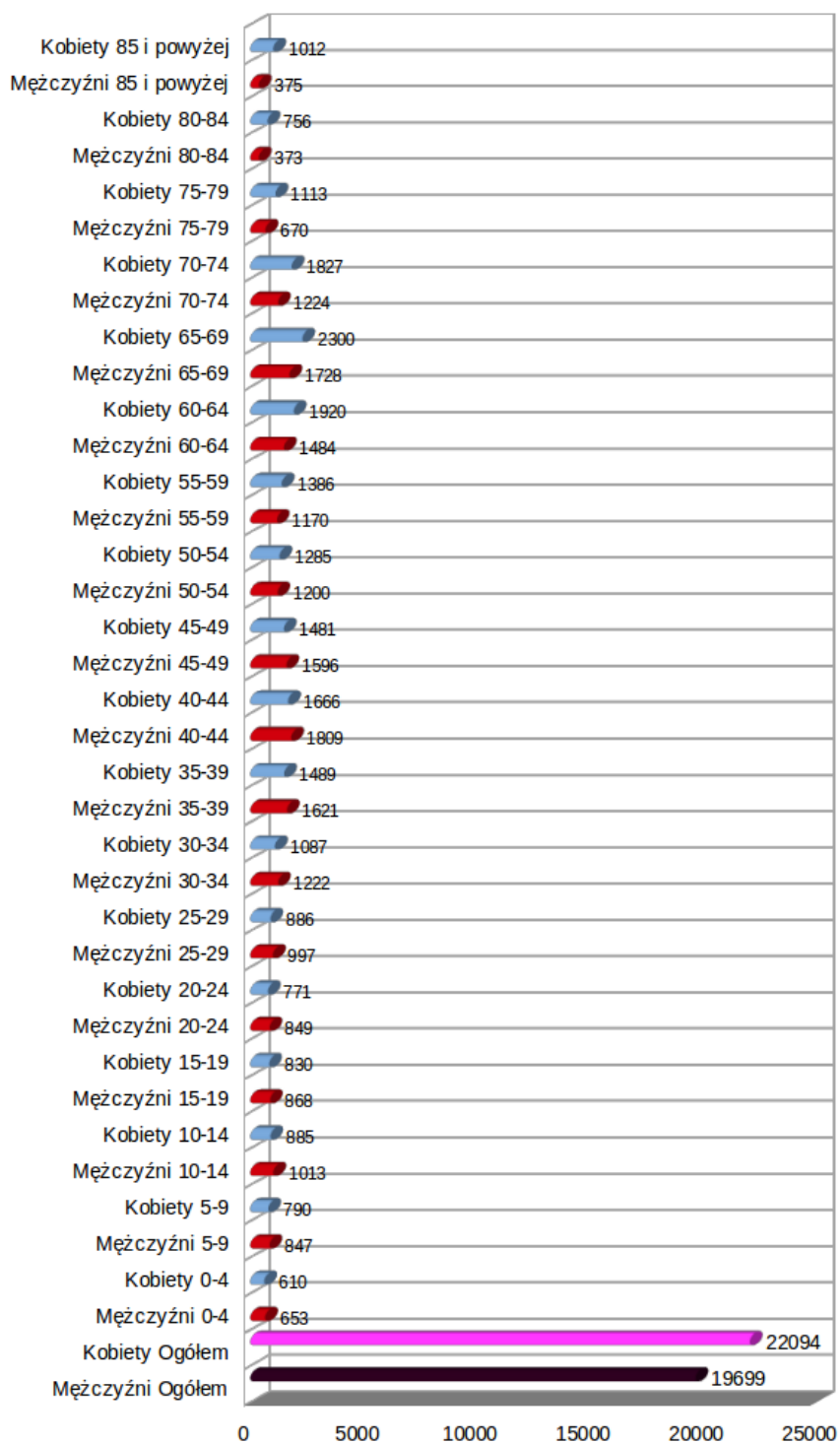

Tabela 6: Gmina Skarżysko-Kamienna- ludność, struktura wieku rok 2022. Sporządzono na podstawie danych GUS.

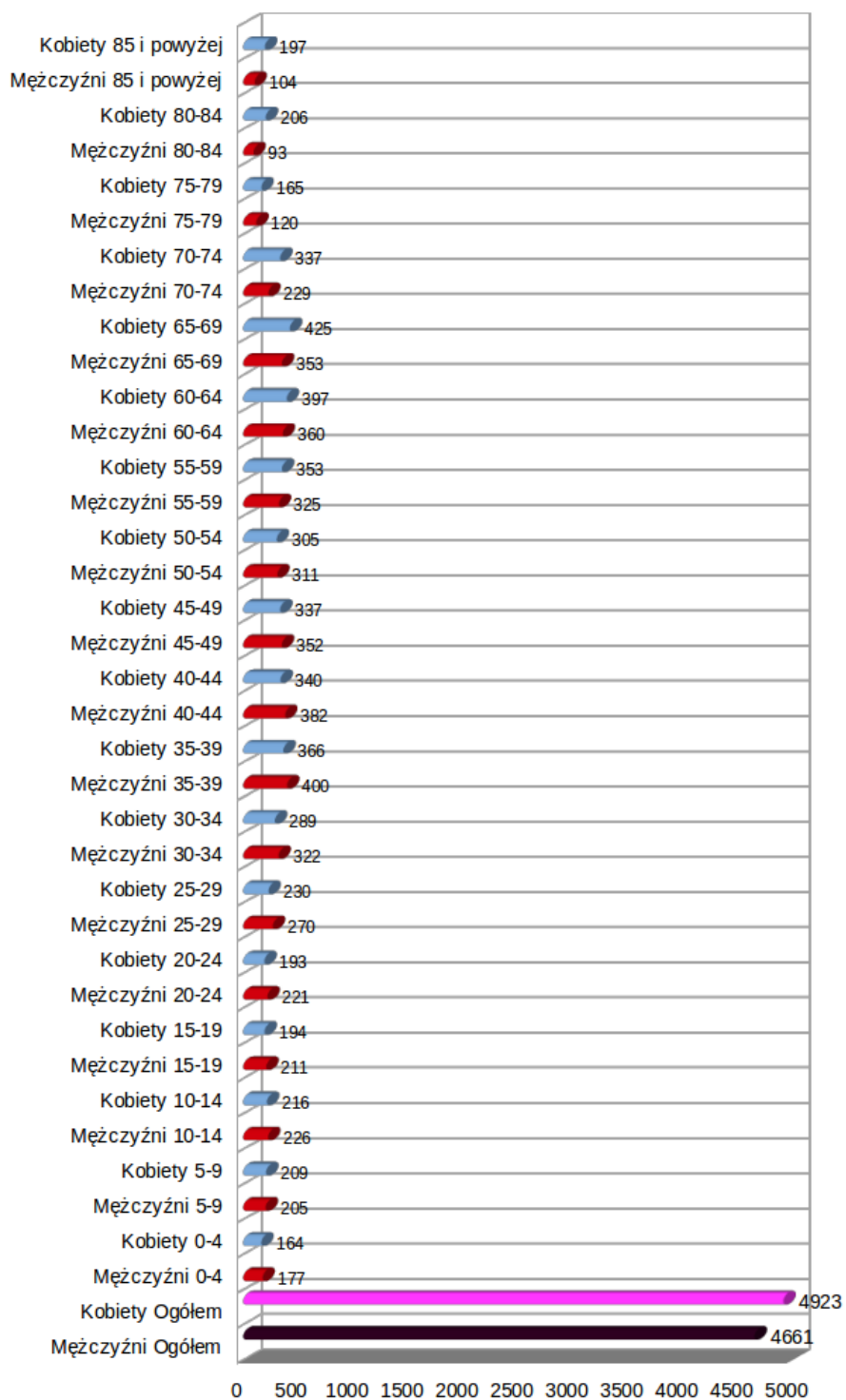

Tabela 7: Gmina Suchedniów- ludność, struktura wieku rok 2020. Sporządzono na podstawie danych GUS.

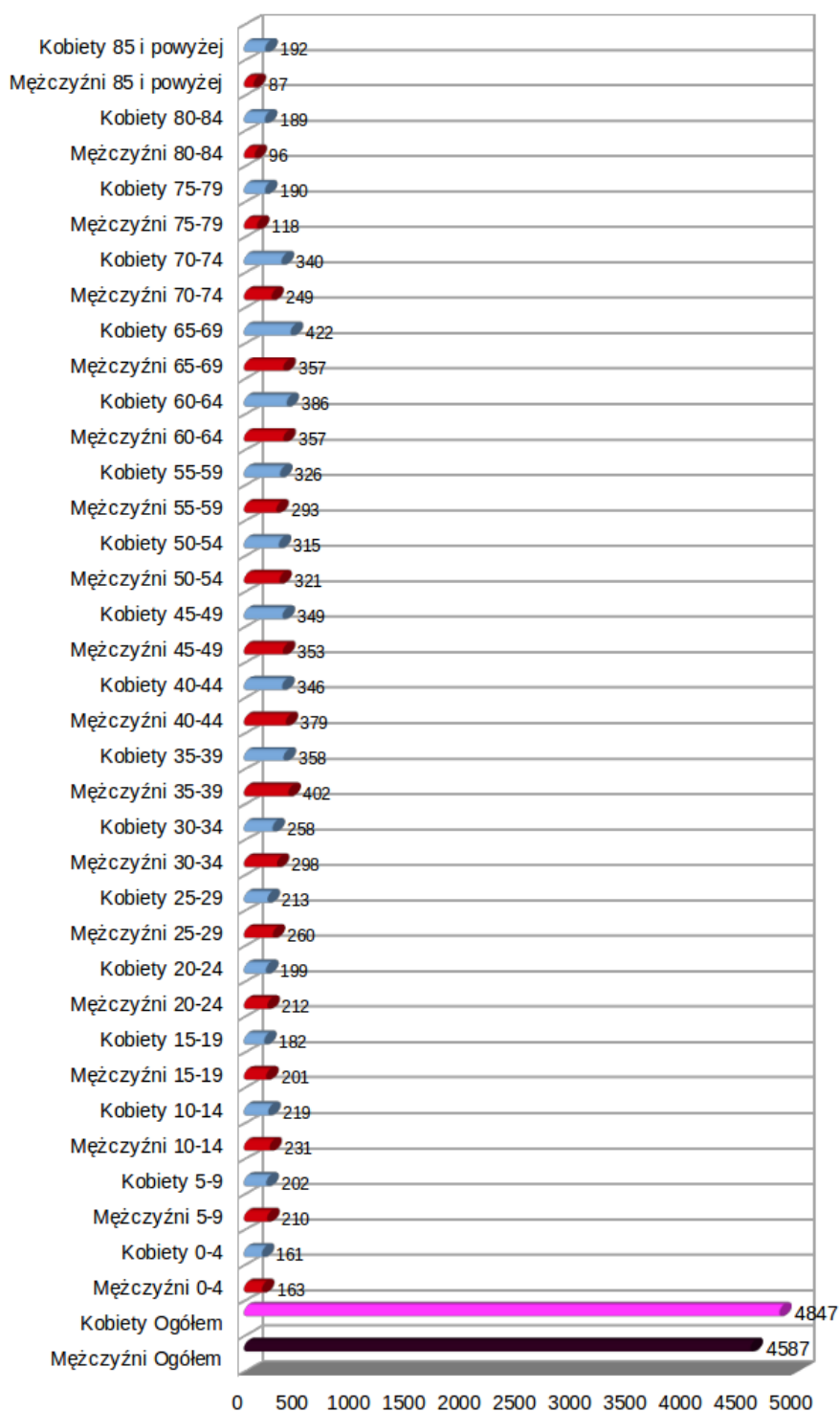

Tabela 8: Gmina Suchedniów- ludność, struktura wieku rok 2021. Sporządzono na podstawie danych GUS.

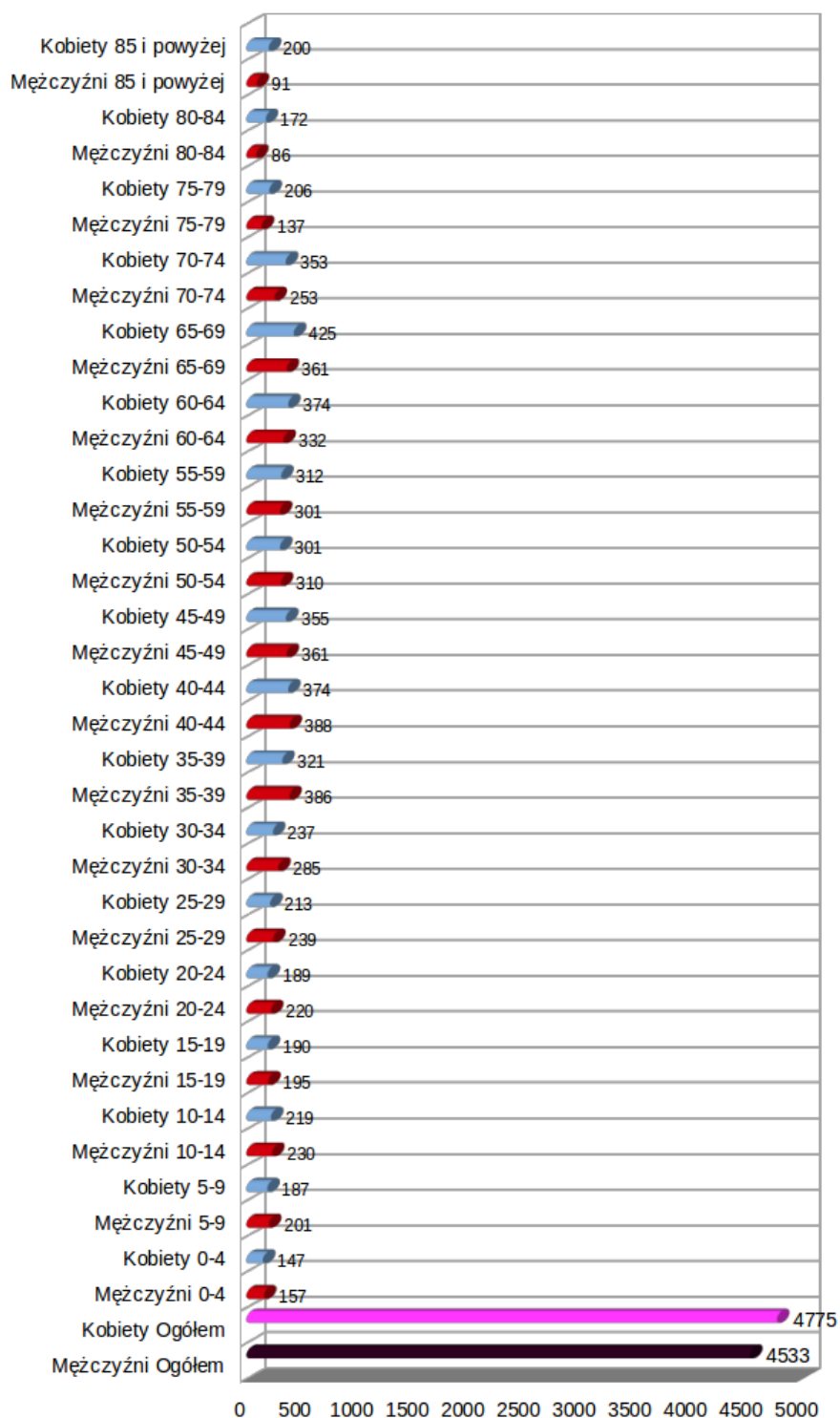

Tabela 9: Gmina Suchedniów- ludność, struktura wieku rok 2022. Sporządzono na podstawie danych GUS.

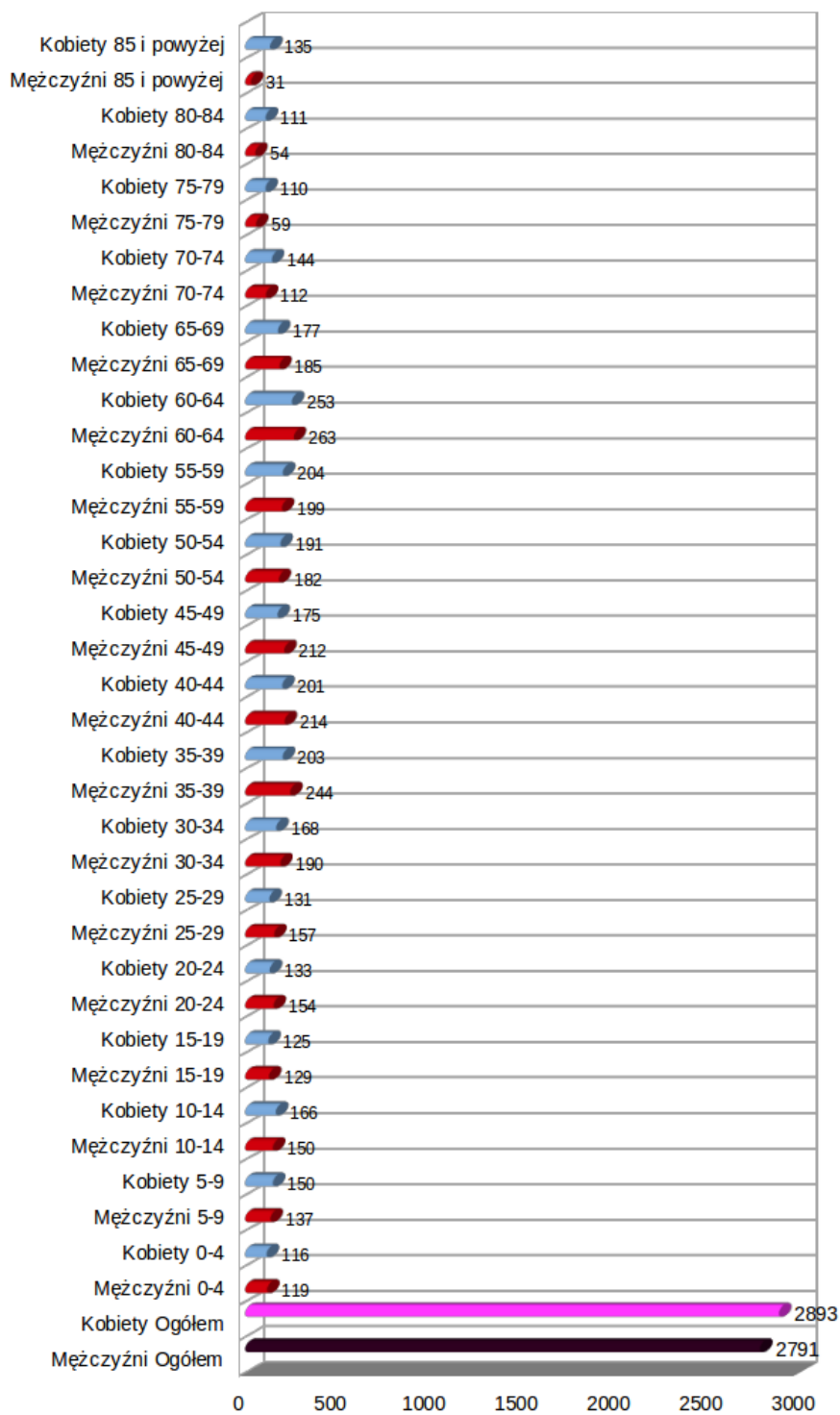

Tabela 10: Gmina Skarżysko Kościelne- ludność, struktura wieku rok 2020. Sporządzono na podstawie danych GUS.

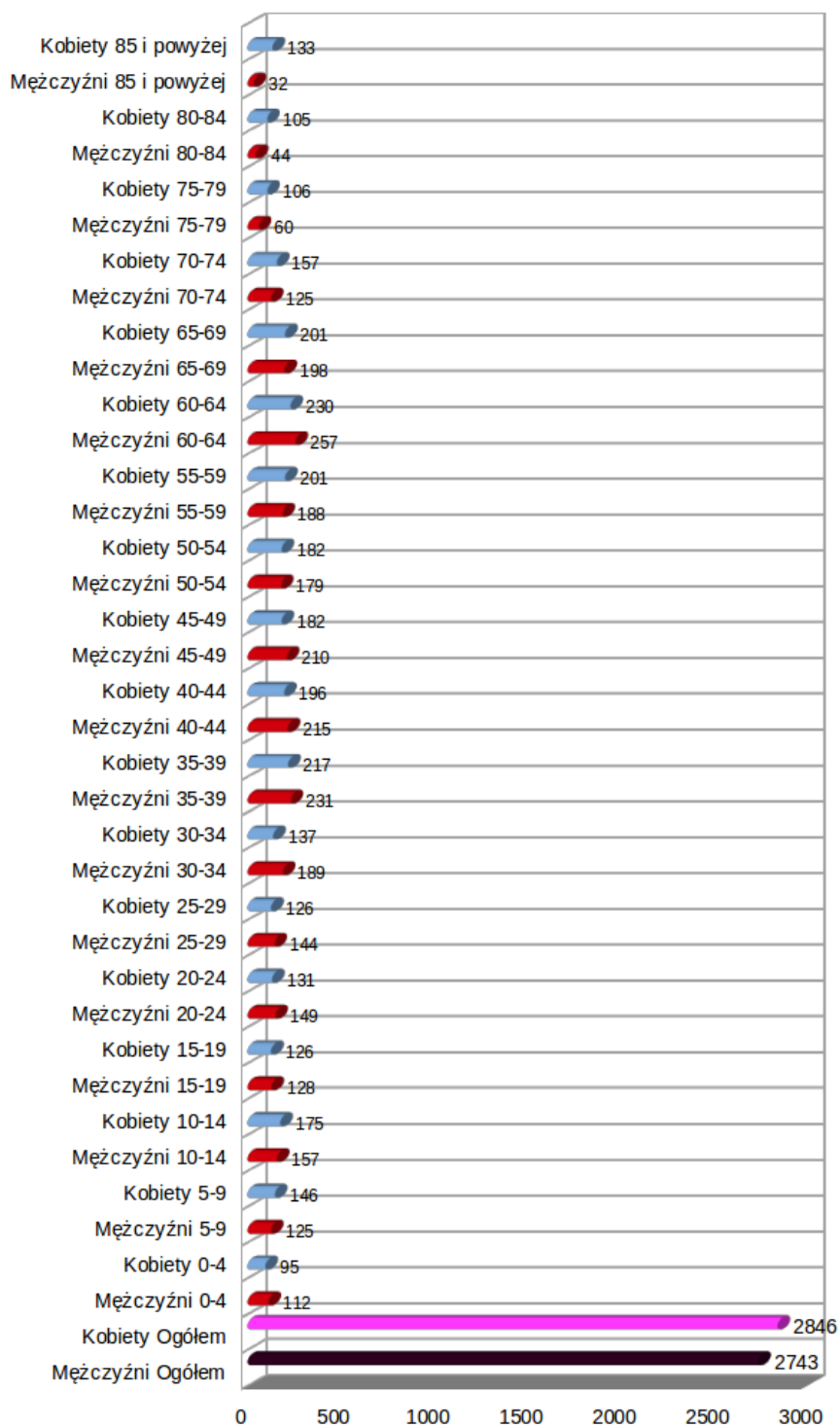

Tabela 11: Gmina Skarżysko Kościelne- ludność, struktura wieku rok 2021. Sporządzono na podstawie danych GUS.

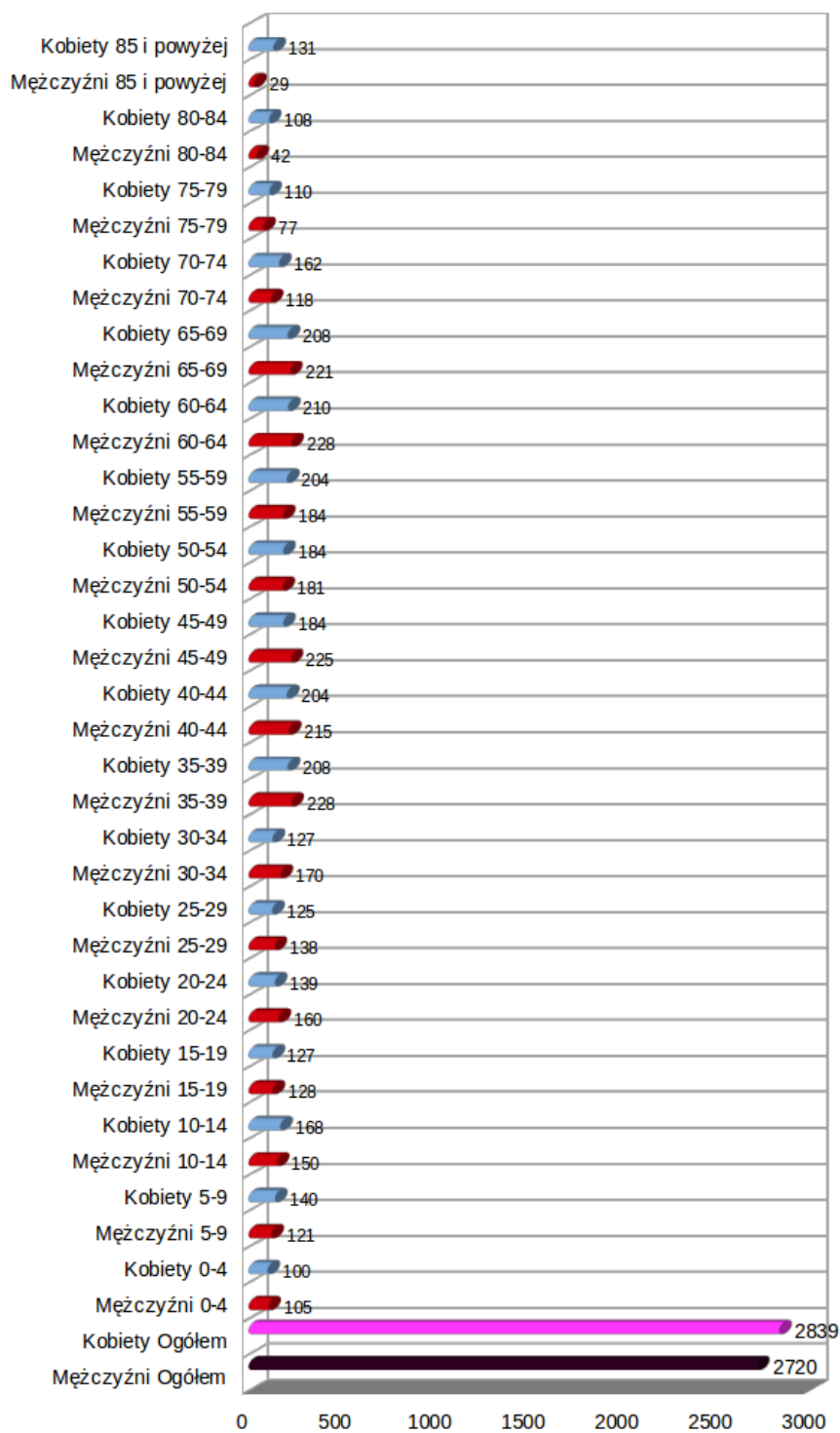

Tabela 12: Gmina Skarżysko Kościelne- ludność, struktura wieku rok 2022. Sporządzono na podstawie danych GUS.

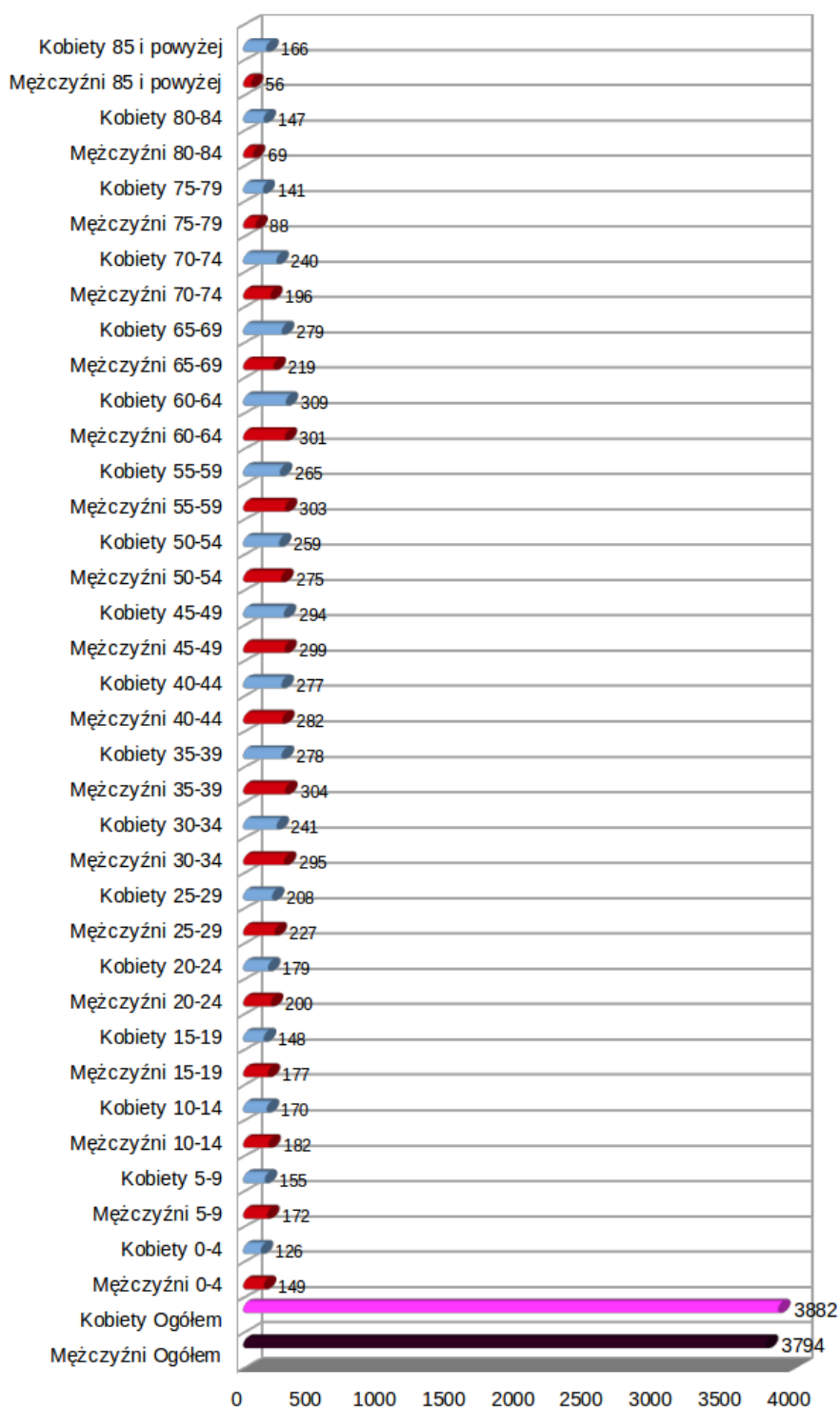

Tabela 13: Gmina Bliżyn- ludność, struktura wieku rok 2020. Sporządzono na podstawie danych GUS.

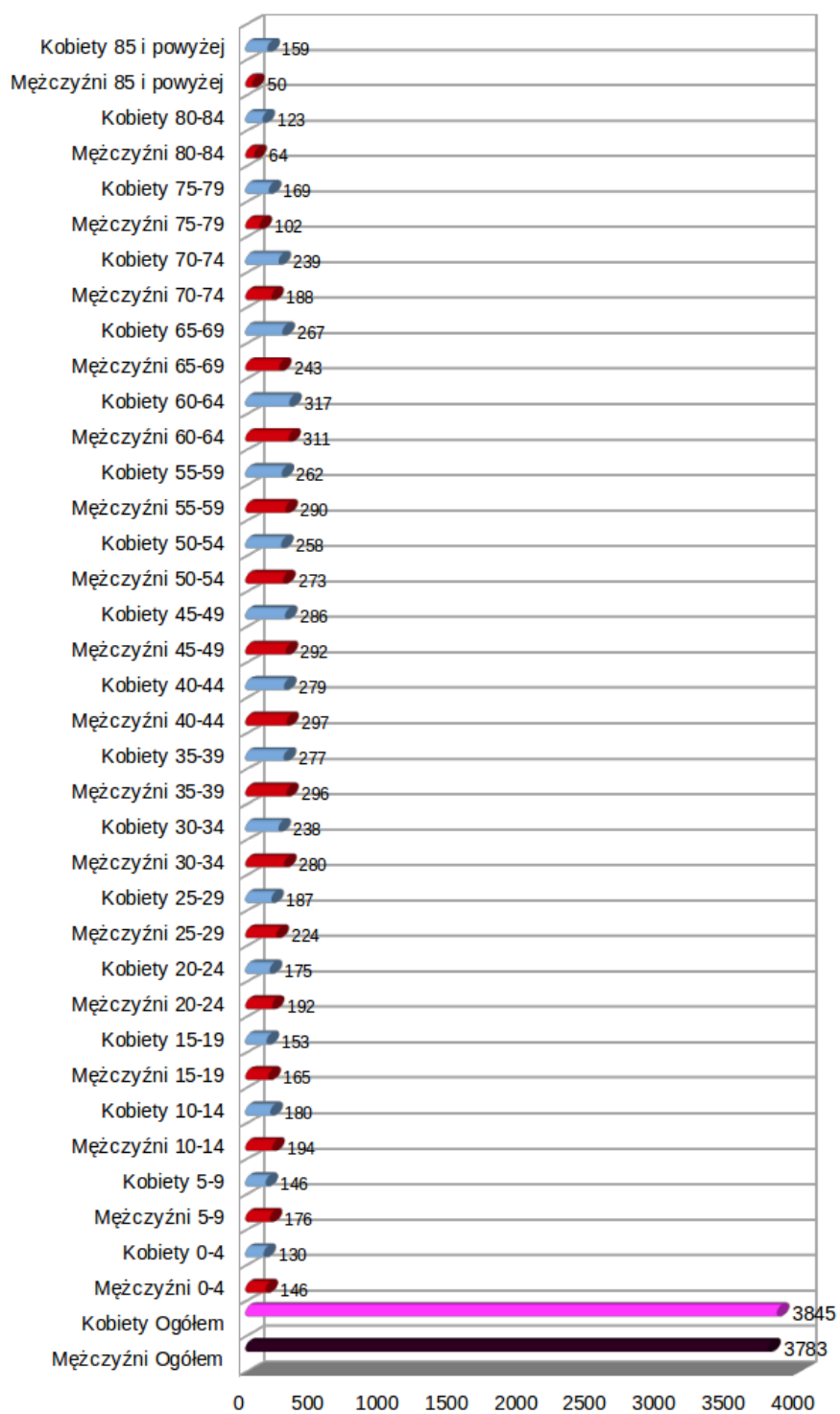

Tabela 14: Gmina Bliżyn- ludność, struktura wieku rok 2021. Sporządzono na podstawie danych GUS.

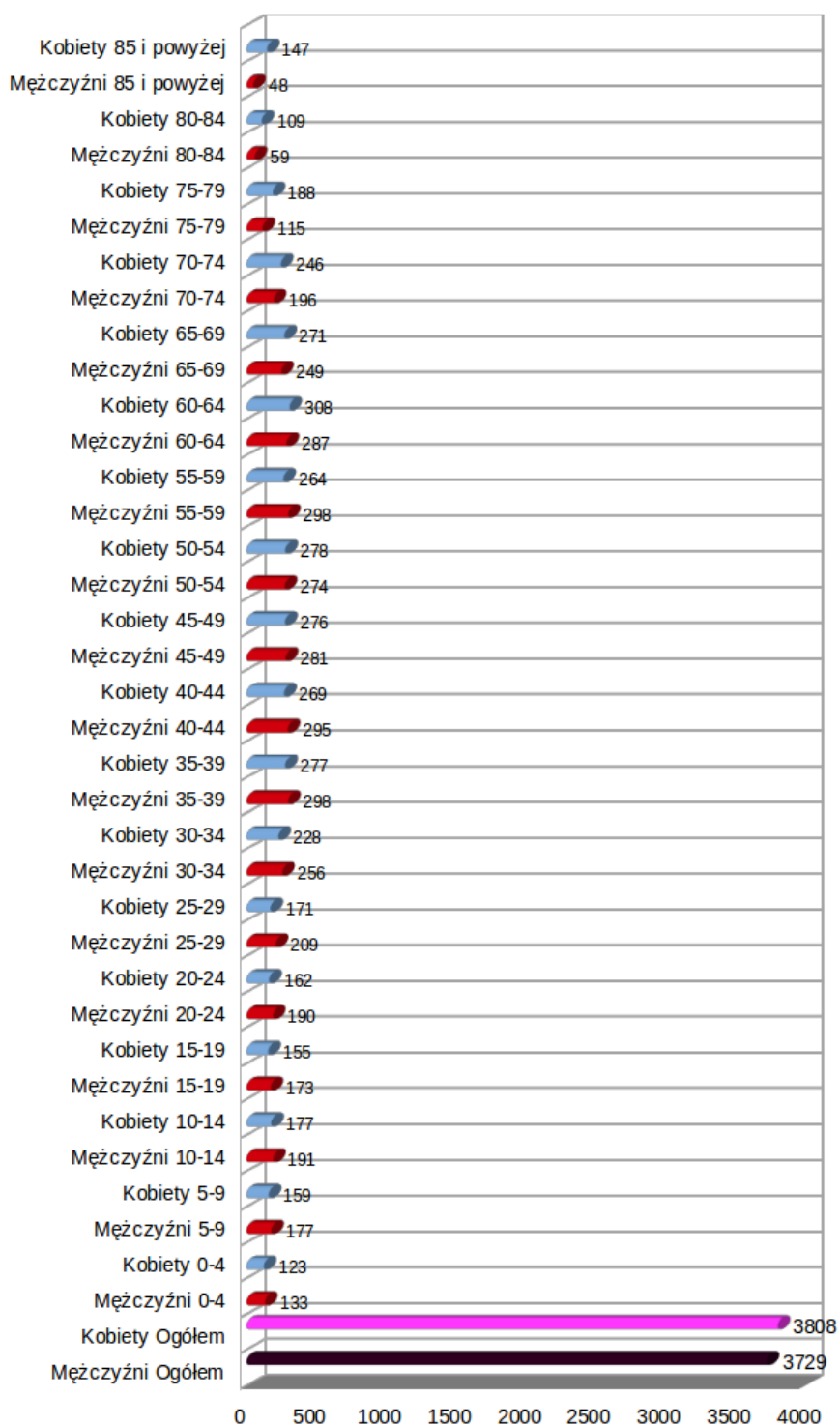

Tabela 15: Gmina Bliżyn- ludność, struktura wieku rok 2022. Sporządzono na podstawie danych GUS.

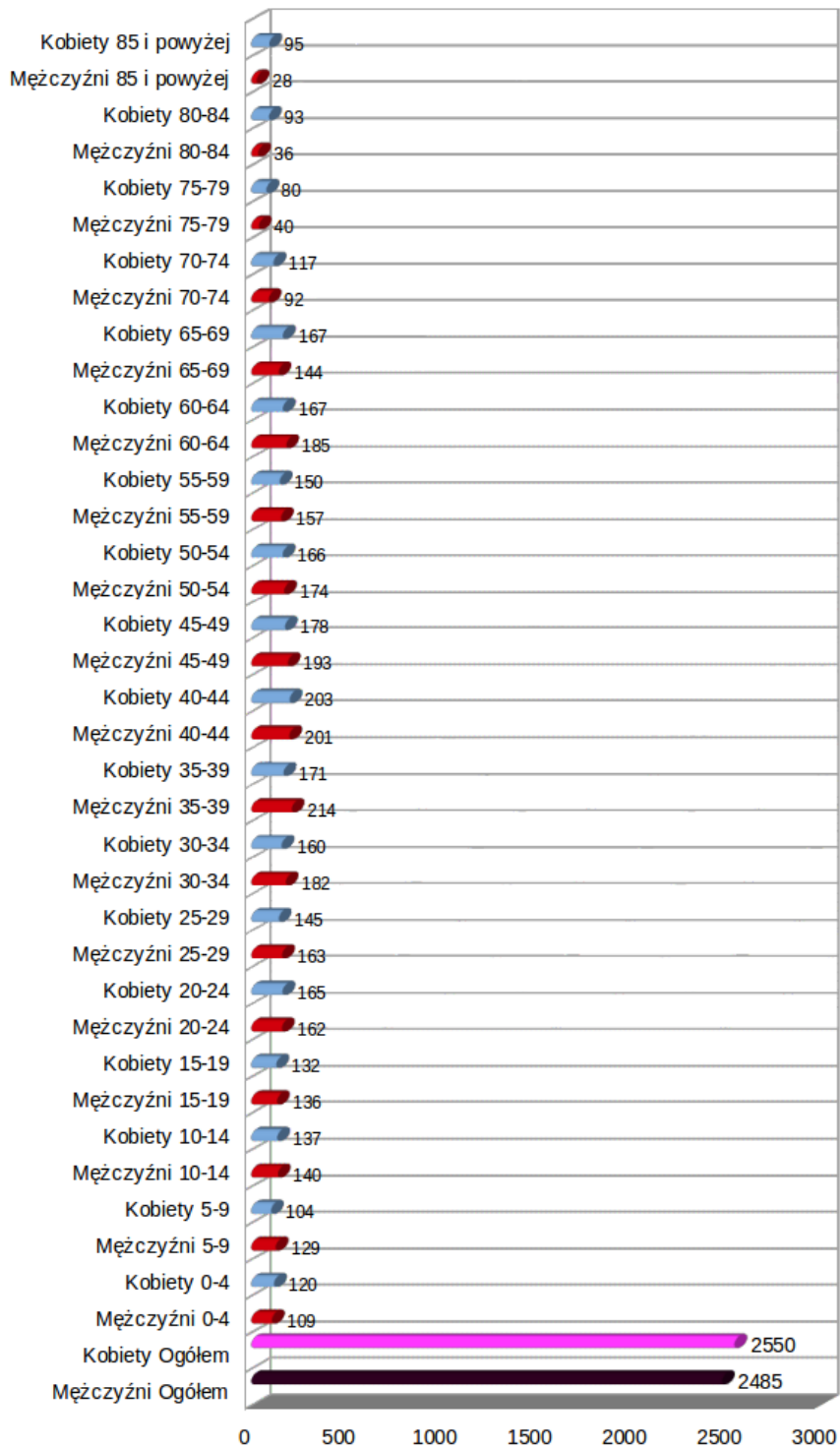

Tabela 16: Gmina Łączna- ludność, struktura wieku rok 2020. Sporządzono na podstawie danych GUS.

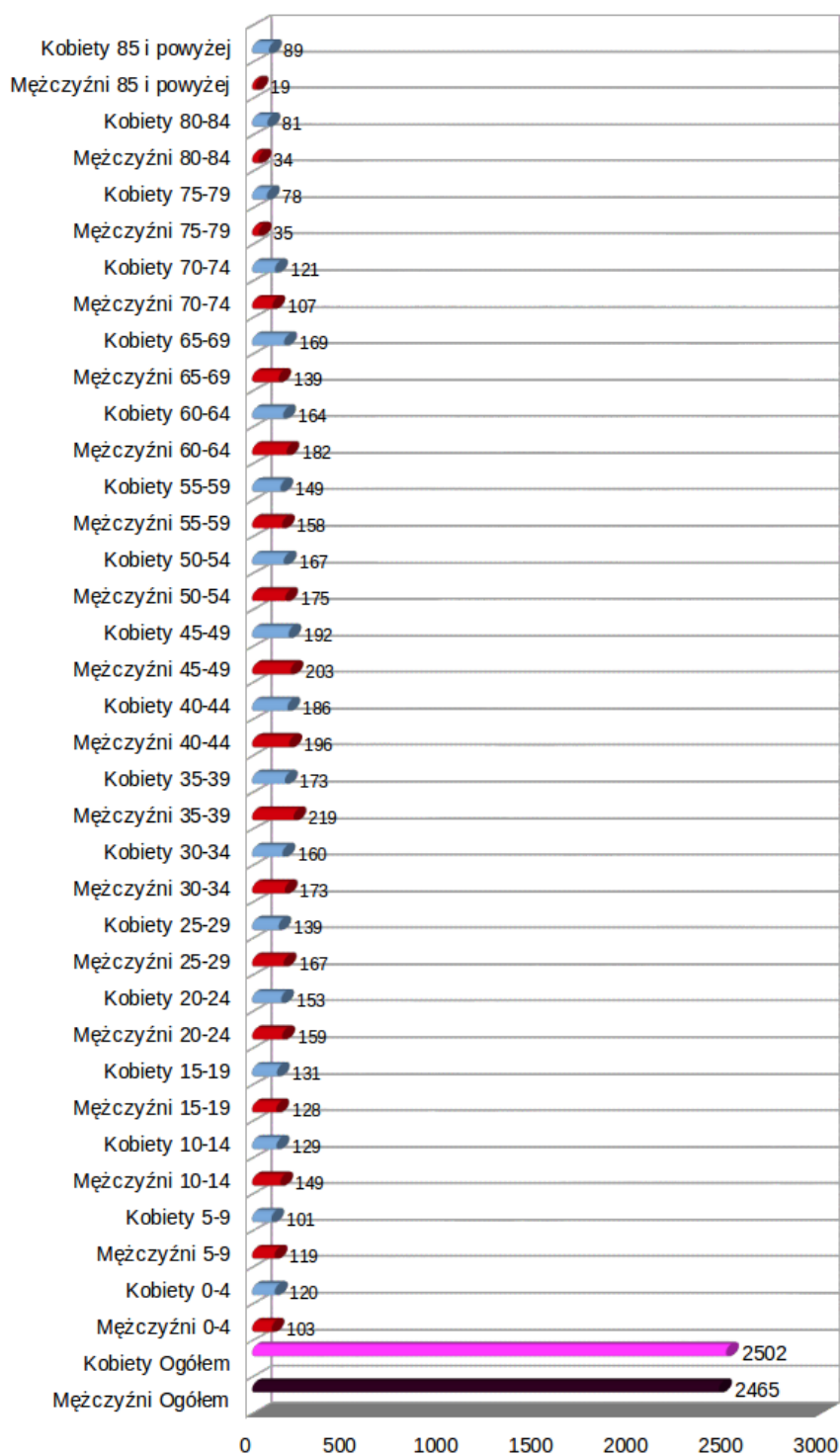

Tabela 17: Gmina Łączna- ludność, struktura wieku rok 2021. Sporządzono na podstawie danych GUS.

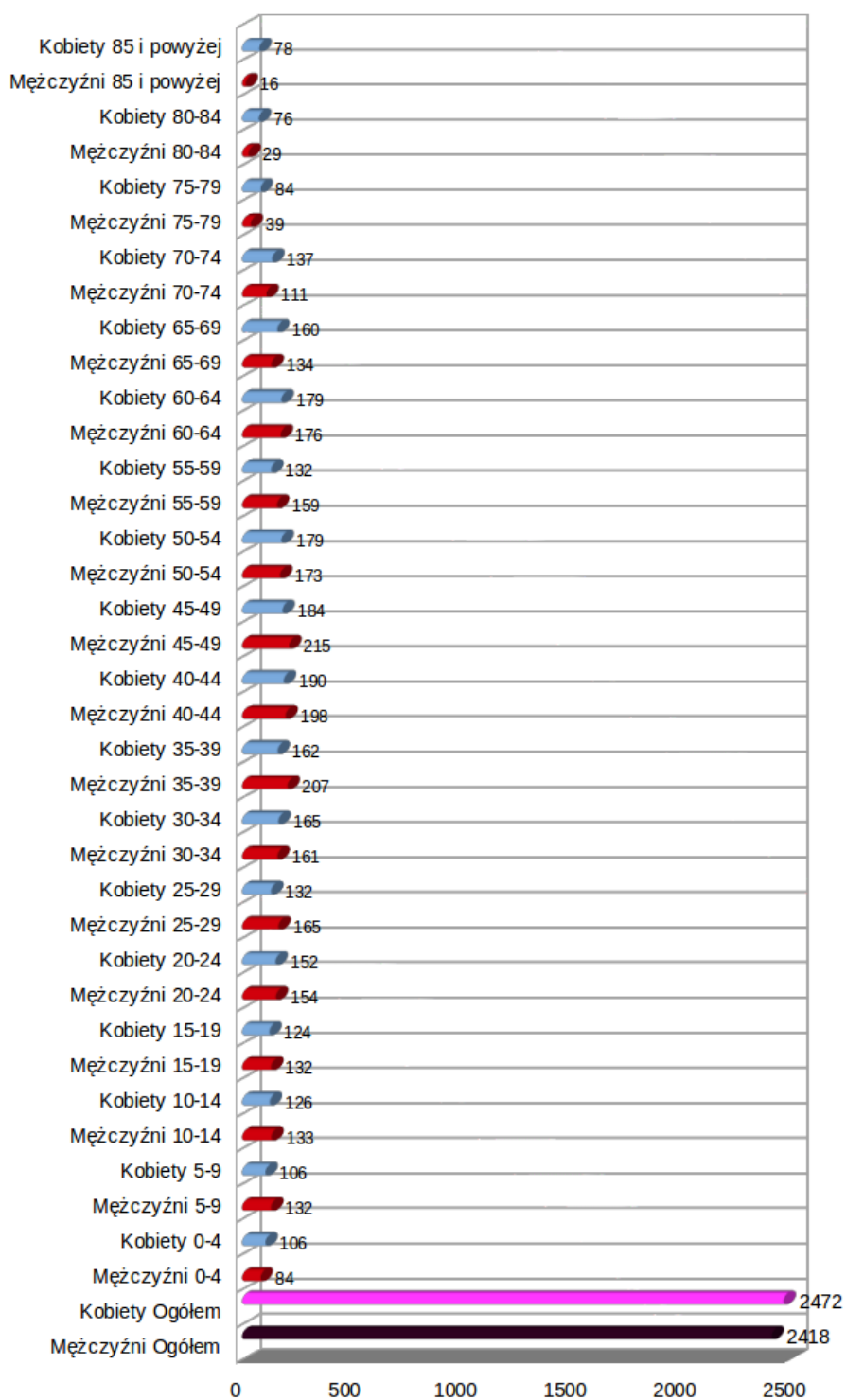

Tabela 18: Gmina Łączna- ludność, struktura wieku rok 2022. Sporządzono na podstawie danych GUS.

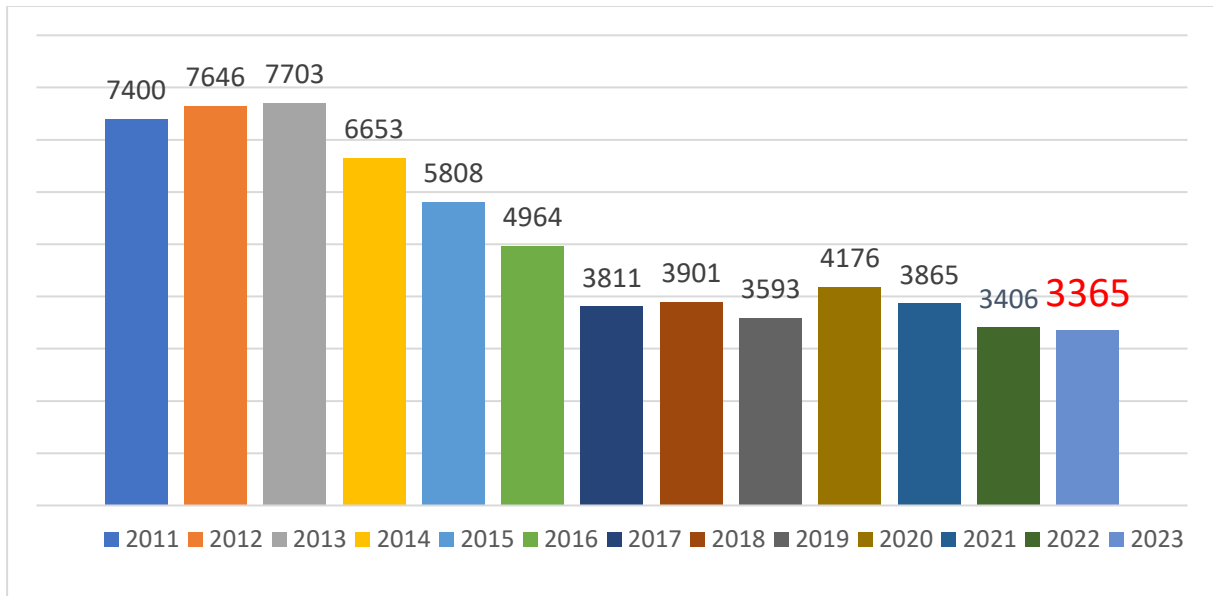
3. Rynek pracy

Szczegółowa analiza z zakresu sytuacji na rynku pracy powiatu skarżyskiego zawarta jest w Programie Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy, który zgodnie z art. 9 ust.1 pkt. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stanowi część Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Ostatnim takim realizowanym dokumentem strategicznym był Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy na lata 2021-2023, który został przyjęty do realizacji Uchwałą Rady Powiatu Skarżyskiego Nr 213/XXX/2021 z dnia 25.02.2021r. Na lata 2024- 2030 zostanie opracowany kolejny Program, stanowiący integralną całość z niniejszą Strategią.

Okres wdrażania poprzedniego Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy tj. lata 2021- 2023 zdeterminowały liczne czynniki, negatywnie wpływające na sytuację na rynku pracy. To przede wszystkim trwająca pandemia koronawirusa i związane z nią nowe regulacje oraz ogłaszane lockdowny; wojna na Ukrainie; nieprzewidywalne zmiany przepisów podatkowych; szybko rosnąca inflacja oraz sytuacja geopolityczna, ekonomiczna i energetyczna Polski. Wszystkie te czynniki miały silny wpływ na gospodarkę i kondycję przedsiębiorców. Wiele branż musiało dostosować swoją działalność do panującej sytuacji. W niektórych przypadkach konieczne były niestandardowe działania, takie jak praca zdalna czy „przeniesienie działalności do Internetu”. Wyzwania te wywołały również szereg zmian. Jedną z nich jest spory deficyt pracowników dotyczący branżę medyczną, produkcyjną, budowlaną i transport międzynarodowy. Po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji na Ukrainie wielu mężczyzn, pracowników z tego kraju musiało opuścić swoje stanowiska pracy i wyruszyć do obrony swojej ojczyzny. Pracodawcy odczuli brak pracowników, nagły ich odpływ czy konieczność pozyskiwania i szybkiego szkolenia nowych członków załogi. Jednocześnie do Polski uciekały ukraińskie rodziny, głównie kobiety z dziećmi. Doprowadziło to do sytuacji, w której w branżach, takich jak przygotowywanie żywności, prace manualne, czy utrzymanie czystości, obserwuje się przesycenie usług.

Pomimo tych obaw stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce jak i w powiecie skarżyskim nie była tak niska jeszcze nigdy w historii porównywalnych danych. Zjawisko bezrobocia od dawna szczególnie dotkliwie dotyka powiat skarżyski, gdzie stopa bezrobocia jest jedną z najwyższych w województwie świętokrzyskim oraz w Polsce. Od kilku lat w powiecie skarżyskim mamy do czynienia z systematyczną poprawą sytuacji na rynku pracy i spadkiem liczby osób będących bez zatrudnienia. Trend spadkowy bezrobocia w powiecie skarżyskim został przerwany tylko w pandemicznym roku 2020. Na koniec grudnia 2023r. zarejestrowane osoby bezrobotne tworzyły zbiorowość liczącą 3.365 osób (najmniej w historii) w tym 1.588 kobiet (47,19% ogółu bezrobotnych). Fluktuację stanu bezrobocia rejestrowanego w powiecie skarżyskim na przestrzeni ostatnich dwunastu lat prezentuje poniższy wykres.

**WYKRES 1. LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W POWIECIE SKARŻYSKIM
W LATACH 2011 - 2023r.**

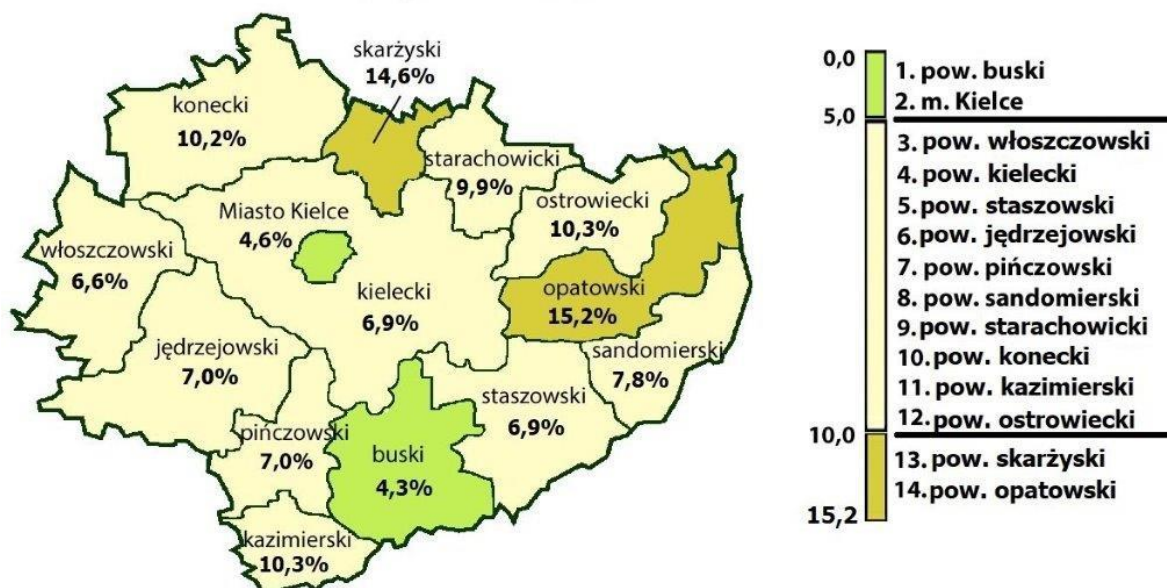

Źródło: PUP w Skarżysku- Kamiennej

Stopa bezrobocia w powiecie skarżyskim jest jedną z najwyższych w województwie świętokrzyskim oraz jedną z najwyższych w Polsce – na koniec grudnia 2023r. wyniosła ona 14,6 (województwo świętokrzyskie: 7,8; kraj – 5,1). Jeśli chodzi o województwa do powiatów o najniższej stopie bezrobocia należą: powiat buski (4,3%) i Miasto Kielce (4,6%). W najtrudniejszej sytuacji, gdzie stopa bezrobocia, niezmiennie od lat jest najwyższa jest właśnie powiat opatowski 15,2 % i powiat skarżyski - 14,6% .

WYKRES 2. STOPA BEZROBOCIA W POWIATACH WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

STAN NA KONIEC GRUDNIA 2023 R.

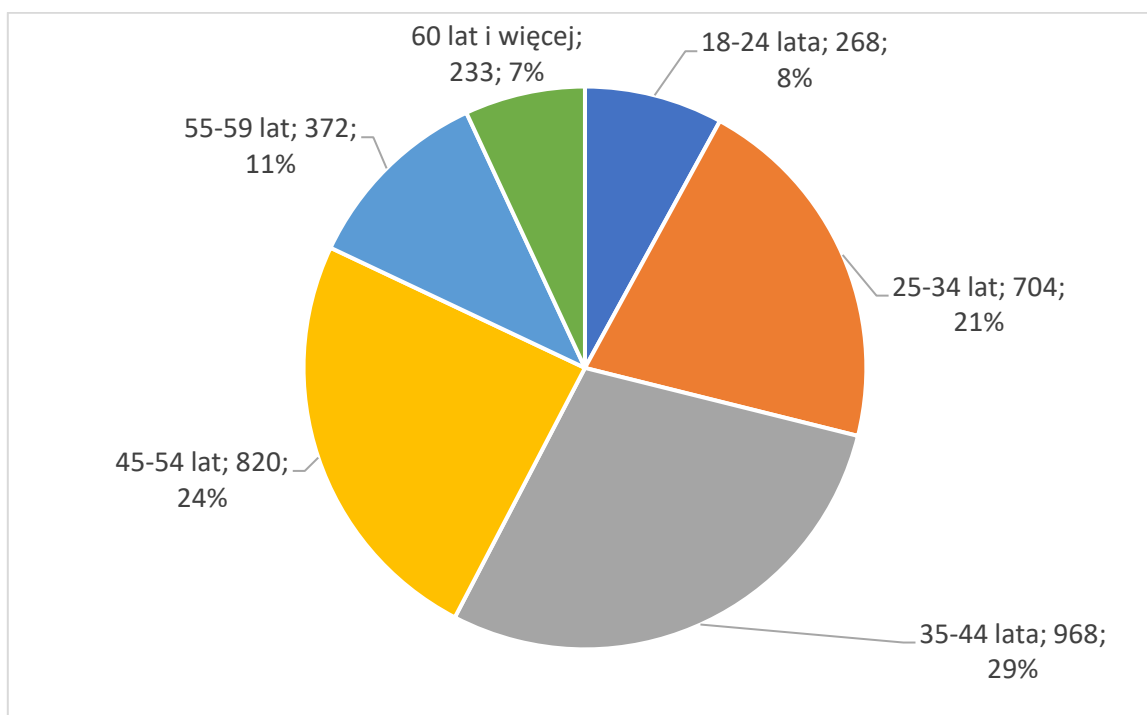

WOJEWÓDZTWO - 7,8%
KRAJ - 5,1%

Źródło: WUP Kielce

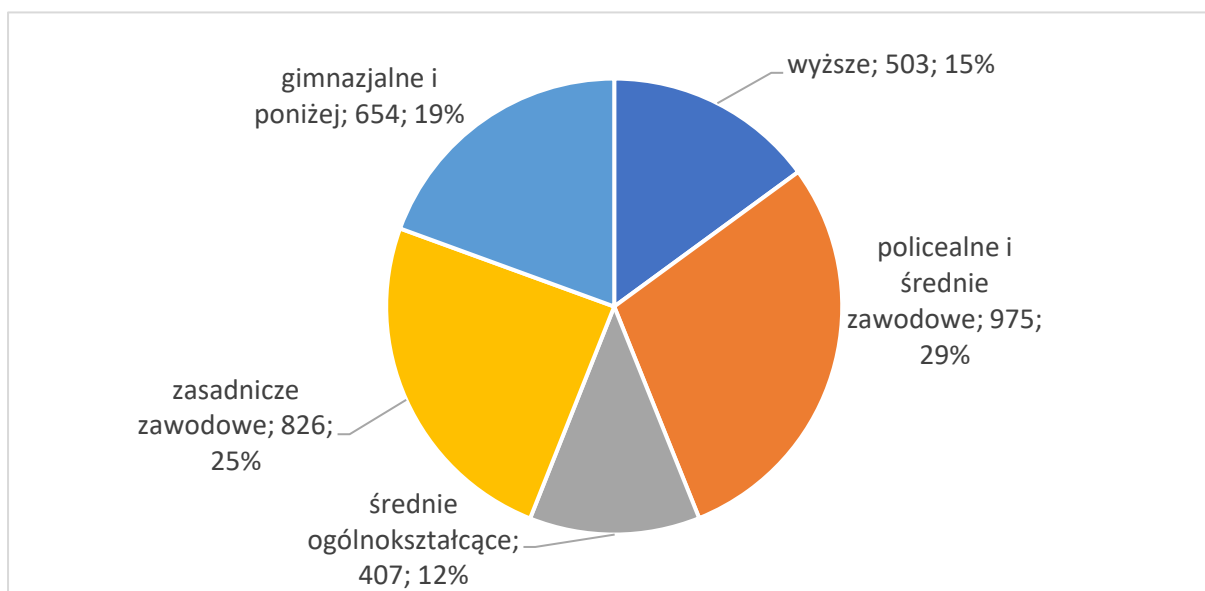
Pomimo realnego spadku poziomu bezrobocia sytuacja na lokalnym rynku pracy wciąż pozostaje trudna. Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych prócz osób, które rzeczywiście poszukują zatrudnienia, są też tacy, którym zależy przede wszystkim na ubezpieczeniu zdrowotnym. Problemem jest również kwestia łączenia ze sobą pracowników z pracodawcami. Pracodawcy wciąż mają trudności w pozyskaniu wartościowych pracowników na rynku pracy. W wielu przypadkach możemy mówić o niedopasowaniu kwalifikacji, pojawieniu się luk kompetencyjnych, dotyczących zwłaszcza branżę produkcyjną, budowlaną i transportową. Aż 60% zarejestrowanych osób jest długotrwale bezrobotne, 9% nie posiada żadnego doświadczenia zawodowego, 31% jest bez kwalifikacji zawodowych, 44% posiada poziom wykształcenia niższy niż średnie. Możemy mówić o paradoksalnej sytuacji kiedy przy rzeczywistym spadku liczby bezrobotnych, w jego strukturze utrwalają się niepokojące zjawiska wpływające na wydłużający się okres pozostawania w ewidencji PUP.

WYKRES 3. BEZROBOCIE REJESTROWE W POWIECIE SKARŻYSKIM WG WIEKU W 2023 ROKU

Źródło: PUP w Skarżysku- Kamiennej

WYKRES 4. BEZROBOCIE REJESTROWE W POWIECIE SKARŻYSKIM WG WYKSZTAŁCENIA W 2023 ROKU

Źródło: PUP w Skarżysku- Kamiennej

4. Ochrona zdrowia

Na terenie powiatu skarżyskiego działa dwadzieścia jeden przychodni zdrowia oraz Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku- Kamiennej Szpital Powiatowy im. Marii Skłodowskiej – Curie. W strukturach Zespołu funkcjonuje czternaście oddziałów szpitalnych, zakład opiekuńczo – leczniczy, blok operacyjny, izba przyjęć oraz dwanaście poradni specjalistycznych i funkcjonujących w ich strukturze gabinetów diagnostyczno- zabiegowych.

Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku - Kamiennej udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia szpitalnego, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, rehabilitacji leczniczej, świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych, pomocy doraźnej i medycyny ratunkowej, diagnostyki obrazowej, podstawowej opieki zdrowotnej, w tym nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

Świadczenia w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej udzielane są w warunkach ambulatoryjnych dla dorosłych i dzieci oraz w formie porady telefonicznej. Z pomocy lekarza można skorzystać w razie nagłego zachorowania, nagłego pogorszenia stanu zdrowia, gdy nie ma objawów sugerujących bezpośrednie zagrożenie życia lub istotny uszczerbek zdrowia.

Istotnym tematem w rozwiązywaniu problemów społecznych są działające przy Obwodzie Lecznictwa Kolejowego w Skarżysku- Kamiennej Poradnie Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień, udzielające świadczeń ambulatoryjnych w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Poradnia Zdrowia Psychicznego udziela porad lekarskich, psychologicznych, zapewniając indywidualną pomoc psychoterapeutyczną oraz czynności pielęgnacyjne, mające na celu odzyskanie zdrowia, pozycji społecznej oraz oczekiwanej jakości życia. Poradnia udziela świadczeń w zakresie psychiatrii i psychologii, polegających na diagnostyce i leczeniu zaburzeń psychicznych.

Poradnia Leczenia Uzależnień Obwodu Lecznictwa Kolejowego adresowana jest natomiast do osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych i osób współuzależnionych. Pacjentom zgłaszającym się do poradni udzielane są porady w zakresie diagnozy uzależnień i współuzależnień, badań oraz konsultacji lekarskich psychiatrycznych, terapii indywidualnej oraz sesji psychoterapii grupowej. Celem poradni jest wzbudzenie motywacji w pacjentach uzależnionych do podjęcia leczenia, utrzymania abstynencji oraz poprawnego funkcjonowania w życiu.

Na terenie powiatu skarżyskiego funkcjonuje także Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Poradnia Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień NZOZ Psychomedica. Placówka oferuje profesjonalne leczenie, pomoc psychologiczną, psychoedukację, oraz odpowiednie formy psychoterapii.

5. Bezpieczeństwo publiczne

Elementem zapewniającym właściwe działania w zakresie bezpieczeństwa i ich koordynację jest „Powiatowy Program na Rzecz Bezpieczeństwa Obywateli”, który stawia sobie za cel podjęcie działań zmierzających do ograniczenia szkodliwych aspektów wiktymologicznych przy współpracy różnych organów i instytucji.

Działania, które będą podejmowane we wskazanych obszarach powinny rozwiązywać problemy wynikające z konkretnego zagrożenia, w tym otoczenia, warunków materialnych danej społeczności, tradycji, zmieniającej się rzeczywistości, gospodarki, światopoglądów i nawyków kulturowych, wieku społeczności. Mają wskazywać na konkretne potrzeby, problemy i zagrożenia.

W powiecie funkcjonuje wiele ważnych instytucji, jak: Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna, Szpital Powiatowy im. Marii Skłodowskiej-Curie.

6. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją pomocy społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej współpracując na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej są realizowane w powiecie przez gminne ośrodki pomocy społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W szerszym znaczeniu zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są także przez placówki oświatowe, instytucje kultury, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

Na terenie powiatu skarżyskiego funkcjonują następujące ośrodki pomocy społecznej:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej, Skarżysko- Kamienna, ul. Sikorskiego 19,
- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchedniowie, Suchedniów, ul. Fabryczna 5,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku Kościelnym, Skarżysko Kościelne, ul. Kościelna 2 a,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącznej, Kamionki 60,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie, Bliżyn, ul. VI Wieków Bliżyna 2.

Do zadań własnych powiatu należy utworzenie i utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie. W powiecie skarżyskim funkcjonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku-Kamiennej, Skarżysko- Kamienna, Plac Floriański 1. Jednostka realizuje określone ustawami zadania własne Powiatu, zadania zlecone ustawowo, zadania określone uchwałami organów powiatu oraz wynikające z przepisów prawa z zakresu:

- a) pomocy społecznej,
- b) pieczy zastępczej,
- c) rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- d) przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Zarządzeniem nr 104/2011 z 13.12.2011 r. Starosty Skarżyskiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Skarżyskiego wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku- Kamiennej. Dokumentem o charakterze strategicznym w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest Program Rozwoju Pieczy Zastępczej, który stanowi zbiór integralnych działań powiatu w zakresie szeroko rozumianej pieczy zastępczej zarówno rodzinnej i instytucjonalnej. Zawiera on diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu skarżyskiego oraz określa zakres zadań i niezbędnych działań zmierzających do ograniczenia skutków sieroctwa społecznego.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. Objęcie dziecka formą pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności, jednakże osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej może za zgodą rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej przebywać w niej na dotychczasowych zasadach, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli:- uczy się w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i uczy się w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, uczelni, na kursach.

Od 01.01.2012 r. formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

a) rodzina zastępcza:

- spokrewniona (osoby będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
- niezawodowa (osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
- zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

b) rodzinny dom dziecka.

Tabela nr 19. Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w roku 2020

Lp.	Forma rodzinnej pieczy zastępczej	L. rodzin zastępczych	L. wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej
1	Zawodowe rodziny zastępcze/ rodzinne domy dziecka	3/1	11/11
2	Niezawodowe rodziny zastępcze	25	28
3	Spokrewnione rodziny zastępcze	72	90
	Ogółem	101	140

Tabela nr 20. Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w roku 2021

Lp.	Forma rodzinnej pieczy zastępczej	L. rodzin zastępczych	L. wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej
1	Zawodowe rodziny zastępcze/ rodzinne domy dziecka	3/1	11/10
2	Niezawodowe rodziny zastępcze	25	30
3	Spokrewnione rodziny zastępcze	69	86
	Ogółem	98	137

Tabela nr 21. Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w roku 2022

Lp.	Forma rodzinnej pieczy zastępczej	L. rodzin zastępczych	L. wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej
1	Zawodowe rodziny zastępcze/ rodzinne domy dziecka	3/1	13/8
2	Niezawodowe rodziny zastępcze	23	28
3	Spokrewnione rodziny zastępcze	69	85
	Ogółem	96	134

Istnieje ciągła potrzeba zawiązywania nowych rodzin zastępczych. Szczególnie ważne jest posiadanie odpowiedniej do potrzeb liczby zawodowych rodzin zastępczych. Na terenie powiatu skarżyskiego brakuje odpowiednich kandydatów do prowadzenia zawodowych rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Dlatego należy odpowiednio motywować istniejące niezawodowe rodziny zastępcze do przekształcania się w rodziny zawodowe/ rodzinne domy dziecka i jednocześnie mieć na uwadze zawieranie porozumień z ościennymi powiatami o prowadzenie zrz/rdd przez osoby zamieszkujące na ich terenie.

Rodzinna piecza zastępcza funkcjonuje równolegle z Centrum Obsługi Placówek-instytucjonalną formą pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi dwie placówki: Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 1 „Przystań 1” i Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 2 „Przystań 2” w Skarżysku– Kamiennej. Każda z nich dysponuje 14. miejscami.

8. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami

Szeroko pojętej pomocy osobom z niepełnosprawnościami dedykowany jest Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Skarżyskim, który ukierunkowuje i koordynuje działania, jakie są podejmowane na rzecz jego adresatów.

Aktualnym dokumentem jest Program na lata 2022- 2026 przyjęty uchwałą nr 287/XLII/2022 Rady Powiatu Skarżyskiego z 31 marca 2022 r. W jego treści przedstawiona została sytuacja osób niepełnosprawnych oraz przybliżone formy udzielanej im pomocy.

W oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych powiatowe i wojewódzkie zespoły prowadzą postępowania orzecznicze mające na celu ustalenie:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- stopnia niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
- wskazań do korzystania z ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów i wynikających z tego ograniczeń funkcjonalnych stosownie do naruszenia sprawności organizmu.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczone są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu powodującą konieczność zapewnienia im całodobowej opieki lub pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia.

W przypadku osób, które ukończyły 16 rok życia ustawa wprowadza niepełnosprawność poprzez określenie jej trzech stopni:

1. znacznego, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
2. umiarkowanego, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
3. lekkiego, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dającą się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydaje się na stałe, jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy. Natomiast okresowo, jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności określa symbole przyczyny niepełnosprawności:

1. 01- U - upośledzenie umysłowe
2. 02- P - choroby psychiczne
3. 03- L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu
4. 04 O - choroby narządu wzroku
5. 05- R - upośledzenia narządu ruchu
6. 06-E - epilepsja
7. 07- S - choroby układu oddechowego i krążenia
8. 08- T - choroby układu pokarmowego
9. 09-M- choroby układu moczowo - płciowego
10. 10- N - choroby neurologiczne
11. 11- I - inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego
12. 12 – C - całościowe zaburzenia rozwojowe

Tabela nr 22. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według przyczyn niepełnosprawności w latach 2020 – 2022 - osoby przed 16 rokiem życia

Lp	Przyczyna niepełnosprawności	Liczba orzeczeń		
		2020 rok	2021 rok	2022 rok
1	01-U	3	2	3
2	02-P	10	9	4
3	03-L	6	7	8
4	04-O	10	6	6
5	05-R	19	14	10
6	06-E	8	17	12
7	07-S	44	23	15
8	08-T	5	7	2
9	09-M	4	4	4
10	10-N	9	8	9
11	11-I	30	17	15
12	12-C	35	23	39
	Razem	183	137	127

Tabela nr 23. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według przyczyn niepełnosprawności w latach 2020 – 2022 - osoby po 16 roku życia

Lp	Przyczyna niepełnosprawności	Liczba orzeczeń		
		2020 rok	2021 rok	2022 rok
1	01-U	3	8	7
2	02-P	167	160	168
3	03-L	77	79	109
4	04-O	52	41	55
5	05-R	446	380	460
6	06-E	17	16	14
7	07-S	297	231	284
8	08-T	71	66	81
9	09-M	171	107	169
10	10-N	206	196	232
11	11-I	60	74	101
12	12-C	13	10	7
	Razem	1580	1368	1687

Orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży wymagających specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej prowadzone jest przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną.

Praca Zespołu Orzekającego w roku szkolnym 2020/2021

Zespół Orzekający obradował na 48 posiedzeniach.

Wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego- razem - 150

Niestyszące- 1

Słabostyszące- 7

Niewidome- 0

Słabowidzące- 3

Niepełnosprawni ruchowo- 16

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim- 22

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym- 9

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym- 12

Niepełnosprawności sprzężone- 26

Niedostosowanie społeczne- 12

Zagrożenie niedostosowaniem społecznym- 8

Autyzm- 12

Zespół Aspergera- 22

Afazja- 10

Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze-2

Orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego- 29

Opinie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka- 41

Praca Zespołu Orzekającego w roku szkolnym 2021/2022

Zespół Orzekający obradował na 48 posiedzeniach.

Wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego- razem - 181

Niestyszące- 0

Słabostyszące- 4

Niewidome- 0

Słabowidzące- 3

Niepełnosprawni ruchowo- 21

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim- 32

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym- 3

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym- 0

Niepełnosprawności sprzężone- 31

Niedostosowanie społeczne- 10

Zagrożenie niedostosowaniem społecznym- 9

Autyzm- 27

Zespół Aspergera- 36

Afazja- 5

Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze-3

Orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego- 70

Opinie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka- 47

Praca Zespołu Orzekającego w roku szkolnym 2022/2023

Zespół Orzekający obradował na 46 posiedzeniach.

Wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego- razem - 192

Niesłyszące- 0

Słabosłyszące- 4

Niewidome- 0

Słabowidzące- 2

Niepełnosprawni ruchowo- 7

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim- 21

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym- 6

Niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym- 0

Niepełnosprawności sprzężone- 50

Niedostosowanie społeczne- 17

Zagrożenie niedostosowaniem społecznym- 13

Autyzm- 21

Zespół Aspergera- 42

Afazja- 9

Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze-3

Orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego- 60

Opinie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka- 30

Ze względu na znaczną ilość wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na autyzm i zespół Aspergera nieodzownym dla pracy orzeczniczej jest udział lekarza psychiatry dziecięcego.

Specyfika oczekiwań i potrzeb osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizacji wielu działań. Blokadą w tym zakresie jest często nie brak wiedzy czy chęci, ale brak środków finansowych. Podstawowym instrumentem finansowym do realizacji zadań wynikających z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych w Polsce jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W ostatnich latach Powiat przy pomocy środków finansowych PFRON systematycznie likwiduje bariery architektoniczne, w komunikowaniu się i techniczne. W szkołach kształcenia specjalnego w celu zapewnienia większego bezpieczeństwa i usprawnienia funkcjonowania osób z różnymi ograniczeniami zamontowano wykładziny antypoślizgowe, wyremontowano pomieszczenia higieniczno-sanitarne, zbudowano pochylnie. W trzech budynkach należących do Powiatu Skarżyskiego, będących siedzibami urzędu i jednostek organizacyjnych powiatu zlikwidowano bariery komunikacyjne poprzez montaż trzech systemów pętli indukcyjnych umożliwiając osobom z niepełnosprawnością słuchową na zasadzie równości z innymi osobami, dostęp do usług publicznych świadczonych w ww. budynkach. Nadto pochyłając się nad szczególnymi potrzebami osób słabowidzących i niewidomych budynki użyteczności publicznej przy ul. Konarskiego 20 i Plac Floriański 1, w których zlokalizowane są wydziały starostwa powiatowego, jednostki organizacyjne oraz lokale użytkowe zostały wyposażone w dwa udźwiękowane terminale multimedialne tyflograficzne. W ten sposób budynki starostwa wraz z działającymi tam jednostkami organizacyjnymi stworzyły wygodną i intuicyjną do korzystania przez wszystkich użytkowników przestrzeń publiczną. Przestrzeń publiczna spełniająca wymagania mieszkańców, dostosowana do ich potrzeb tworzy obraz samorządu lokalnego przyjaznego wszystkim, co było celem niniejszego projektu.

Powiat skutecznie włączył się w systematyczne pozyskiwanie środków z PFRON na modernizację i remonty budynków oraz likwidację barier transportowych w prowadzonych przez dwie lokalne organizacje pozarządowe warsztatach terapii zajęciowej w których prowadzona jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami.

Kolejną formą wsparcia jest Fundusz Solidarnościowy wspierający osoby z niepełnosprawnościami poprzez realizację programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, który ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych. Program ten jest elementem polityki społecznej państwa.

Szansy niwelowania barier zarówno architektonicznych, technicznych, czy w komunikowaniu się można także upatrywać w rozwoju cyfrowym powiatu. Stopniowe wprowadzanie ułatwień w załatwianiu spraw urzędowych poprzez cyfryzację urzędów zasadniczo wpłynie na lepszą dostępność pomocy dedykowanej osobom z niepełnosprawnościami.

Do głównych problemów z jakimi borykają się niepełnosprawni mieszkańcy powiatu skarżyskiego nadal zalicza się:

- bariery fizyczne uniemożliwiające poruszanie się, szczególnie nierówna nawierzchnia,
- ulice, chodniki, bruk które ograniczają efektywne korzystanie ze sprzętu pomocnego w poruszaniu się – wózków, balkoników,
- architektura budynków uniemożliwiająca swobodne przemieszczanie się osób niezdolnych do skorzystania ze schodów lub porządzenia sobie z ręcznie otwieranymi drzwiami,
- informacja publiczna i sygnalizacja świetlna, która zakłada, że korzystający są osobami widzącymi i słyszącymi.

Stosunkowo najlepiej przystosowane są placówki świadczące opiekę medyczną.

W powiecie skarżyskim osoby niepełnosprawne mogą zwracać się do instytucji świadczących pomoc na ich rzecz. Są to: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski, Miejsko- Gminny oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej (prowadzone przez Gminy), Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Całodobową opiekę zapewniają: Dom Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Dom Pomocy Społecznej dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych. Pobyt dzienny oferują Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy typu „B”, Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy typu „A” (prowadzony przez Gminę). W zakresie edukacji funkcjonują następujące placówki przeznaczone dla dzieci niepełnosprawnych: Zespół Placówek Edukacyjno- Wychowawczych, Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy oraz Zespół Placówek Resocjalizacyjno- Wychowawczych. Ponadto w szkołach publicznych (prowadzonych przez Gminy) funkcjonują klasy integracyjne. Ważną rolę wsparcia dla dzieci niepełnosprawnych odgrywa Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji. W Skarżysku- Kamiennej znajduje się oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Niezwykle istotną kwestią jest dobra komunikacja między instytucjami, która pozwoliłaby na skuteczne i bezzwłoczne podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Dlatego istnieje potrzeba opracowania i wdrożenia procedur ułatwiających współpracę pomiędzy nimi.

9. Sytuacja osób starszych

Starzenie się społeczeństwa spowodowane małym przyrostem naturalnym i wydłużeniem życia będzie hamować wzrost gospodarczy, gdyż udział ludzi zdolnych do pracy będzie na świecie malał. Liczba osób w wieku poprodukcyjny jest jednym z podstawowych problemów współczesnych czasów. Starzenie się społeczeństwa rodzi określone problemy społeczne i ekonomiczne; wymaga istotnych zmian w polityce społecznej. Konieczne staje się podjęcie skutecznych działań gwarantujących seniorom należyte miejsce w społeczeństwie, możliwość zaspokajania potrzeb, poprawę jakości życia i sprawowania właściwej opieki. Nieodzownym warunkiem tych działań jest rozwój opieki medycznej w zakresie geriatry i psychiatrii.

W powiecie skarżyskim w systematycznie postępuje wzrost osób, które osiągnęły tzw. wiek poprodukcyjny. W związku z tym zwiększa się ich udział w populacji ogólnej mieszkańców. Ludzie starsi na skutek różnych okoliczności: zmiany biologiczne i chorobowe w organizmie, zmiany cywilizacyjne, a szczególnie ich tempo, zmiany społeczno-ekonomiczne, technologiczne itp. stają się bardzo często potężną liczebnie kategorią nowych wykluczonych. Przy czym wykluczenie należy tu rozumieć szeroko, jako brak możliwości uczestniczenia w głównych nurtach życia publicznego. Na owe główne nurty życia publicznego składają się zasadniczo te, które w najwyższym stopniu decydują o pomyślności życiowej, możliwości oceny swojego życia jako udanego i sensownego, a nawet pozwalającego widzieć swoje życie w kategoriach sukcesu. Najważniejsze sfery, składające się na główne nurty życia publicznego to: satysfakcjonujący poziom dochodów, aktywność zawodowa (posiadanie pracy), satysfakcjonujące wykształcenie i kwalifikacje zawodowe, zadowalające zdrowie i swobodny dostęp do ochrony zdrowia, otwarta droga awansu zawodowego, materialnego i cywilizacyjnego, swoboda w komunikowaniu i posługiwaniu się środkami przekazu i przez to swoboda w wypowiedaniu się w sprawach publicznych. Pomoc społeczna nie jest w stanie dotrzeć do wszystkich potrzebujących, z drugiej strony istnieje szereg wymagań formalnych, które muszą być spełnione, aby świadczenia pomocowe mogły być zastosowane.

Tabela nr: 24. Wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2020- 2022 – dane z GUS

Powiat	Ludność w wieku poprodukcyjnym (kobiety)		
	2020	2021	2022
	13 607	13 540	13 570
Skarżyski	Ludność w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni)		
	2020	2021	2022

		6 513	6 619	6 781
	Ludność w wieku poprodukcyjnym (ogółem)			
		2020	2021	2022
		20 120	20 159	20 351

Pokonywanie trudności dnia codziennego prowadzi bezsprzecznie do poprawy jakości życia seniorów. Relatywnie duża część tych trudności wiąże się z wymiarem psychicznym egzystencji. Należy próbować określić, w jakim stopniu pomoc pozarodzinna może zapewnić wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, wzmacniać wiarę we własne możliwości, istotnie podnosić samoocenę czy osłabiać poczucie nieprzydatności.

Powiat Skarżyski wychodzi naprzeciw seniorom tak aby im żyło się lepiej oraz aby mieli zapewnioną odpowiednią opiekę, co idzie za poprawą stanu zdrowia fizycznego oraz psychicznego. Na terenie powiatu działają dwa Domy Pomocy Społecznej :

- Dom Pomocy Społecznej Sporna 6 (przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych),
- Dom Pomocy Społecznej „Centrum Seniora” działa od 07.03.2019 roku. Powstało, aby nieść pomoc osobom starszym zwłaszcza gdy bardzo często nie ma kto im pomóc, ponieważ nie mają bliskiej rodziny lub też co gorsza poprzez zły stan zdrowia zostają wykluczeni z życia codziennego. Miejsce zostało stworzone z myślą o seniorach dla których powiat skarżyski jest domem, tutaj się wychowali bądź też urodzili, mają tutaj bliskich i przyjaciół oraz związane z miejscem wspomnienia i byłoby przykro gdyby musieli migrować do innych powiatów. Od roku 2015 Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizuje Program Wieloletni „Senior +” na lata 2015- 2020 skierowany do jednostek samorządu terytorialnego (wcześnie Program „Senior-WIGOR”). Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w placówkach „Senior +” przy dofinansowaniu działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior +” i Klubów „Senior +”. Program polega na wsparciu tworzenia placówek typu „Senior +”, w tym Dziennych Domów „Senior +” i Klubów „Senior +” przez jednostki samorządu, których strategię rozwoju pomocy społecznej uwzględniają rozwój infrastruktury dla osób starszych lub w których brak jest innej infrastruktury pomocy społecznej tego typu. Na terenie Powiatu Skarżyskiego działają liczne Kluby Seniora:

- Klub Seniora Skarżysko– Kamienna ul. Norwida 17 (utworzony w 2017 roku)
- Klub Seniora Skarżysko – Kamienna ul. Rynek 12 (utworzony w 2018 roku)
- Klub Seniora Skarżysko Kościelne (utworzony w 2020 roku)
- Klub Seniora „Nadzieja” Skarżysko-Kamienna ul. Wileńska 33 (utworzony w 2021 roku)
- Klub Seniora „Kreatywni” Suchedniów (utworzony w 2013 roku)
- Klub Seniora w Suchedniowie ul. Sportowa 1 (utworzony w 2020 roku, rozpoczął działalność w 2021 roku)
- Klub Seniora w Michniowie w budynku Centrum Kształceniowo-Integracyjnego (utworzony w 2020 roku, rozpoczął działalność w 2021 roku)
- Klub Seniora Łączna (utworzony w 2019 roku)
- Klub Seniora Bliżyn „Emeryt” (utworzony w 2008 roku)
- Klub Seniora Mroczków (utworzony w 2020 roku)
- Klub Seniora „Pogodni” Sorbin (utworzony w 2013 roku)

Kluby cieszą się dużym zainteresowaniem wśród seniorów. W każdym z nich zostały utworzone po dwie grupy uczestników, które naprzemiennie co drugi dzień spotykają się na zajęciach integracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych, ruchowych, sportowo-rekreacyjnych, aktywizacji społecznej, czy terapii zajęciowej.

W Powiecie działa Rada Seniorów Powiatu Skarżyskiego, do zadań której należy w szczególności:

- przedstawianie propozycji w zakresie ustalania priorytetowych zadań na rzecz seniorów
- monitorowanie i sygnalizowanie potrzeb seniorów
- wydawanie opinii i formułowanie wniosków, służących rozwojowi działalności na rzecz seniorów
- konsultowanie i zgłaszanie opinii do aktów prawa miejscowego i programów dotyczących seniorów

10. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Przemoc nie zawsze jest jednoznaczna z popełnieniem przestępstwa. Przestępstwo ma miejsce, gdy dane zachowanie pozostaje w sprzeczności z określonymi normami prawnymi a niekoniecznie obyczajowymi, czy moralnymi.

O skali występowania zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu skarżyskiego świadczą dane dotyczące liczby założonych tzw. „Niebieskich Kart”. Procedura Niebieskiej Karty wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

W celu efektywnego przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, a także zmniejszaniu jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym opracowuje się powiatowe programy poświęcone tym zagadnieniom. Obowiązujący Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022- 2026 został przyjęty Uchwałą Rady Powiatu nr 286/XLII/2022 z 31 marca 2022r.

Tabela nr 25. Interwencja kryzysowa w latach 2020- 2022

Kategoria problemu		liczba osób korzystających z pomocy w POIK		
		2020r.	2021r.	2022r.
1	Osoby doznające przemocy	45	24	40
2	Osoby stosujące przemoc (realizacja Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie)	35	30	26
3	Problemy wychowawcze	21	29	42
	Młodzież z nadzorem kuratora	0	1	5
4	Partnerzy z problemami w związkach	15	14	13
5	Żałoba	3	2	1
6	Kryzys egzystencjalny	41	88	128
7	Zagrożenie samobójstwem	2	1	0
8	Problemy w rodzinach zastępczych	16	14	34
9	inne	37	38	39

Jak wynika z danych będących w posiadaniu Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych na terenie powiatu zostało założonych odpowiednio: w 2020. 317, w 2021r. 154, w 2022r. 245

Niebieskich Kart. Z pewnością duże znaczenie dla przeciwdziałania występowaniu przemocy domowej i jednoczesnego monitorowania tego niepożądanego zjawiska społecznego odgrywa Program korekcyjno- edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Opracowany także został i niezwłocznie będzie realizowany program psychologiczno- terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową.

Niewątpliwie, dla kompleksowego świadczenia pomocy osobom w kryzysie Istnieje potrzeba rozszerzenia działalności Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej o utworzenie miejsc pobytu całodobowego dla tych osób. Ponadto w miarę możliwości, należy rozważyć utworzenie Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży.

11. Edukacja, kultura, sport i turystyka

Edukacja

Oświata to działalność polegająca na upowszechnianiu wykształcenia ogólnego i zawodowego oraz realizowaniu zadań wychowawczych w celu zapewnienia jednostkom wszechstronnego rozwoju i pomyślnej egzystencji. Jako podstawowy warunek rozwoju społeczeństw zajmuje ona szczególne miejsce w działalności samorządów lokalnych. Na system oświaty składają się przede wszystkim przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, placówki oświatowo-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego oraz centra kształcenia zawodowego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania, placówki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne, oraz kolegia pracowników służb społecznych, a poszczególne jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialne są zgodnie z ustawą prawo oświatowe za ich funkcjonowanie.

Do zadań powiatu należy między innymi prowadzenie szkół ponadpodstawowych.

W powiecie działa dobrze rozwinięta sieć kształcenia na poziomie ponadpodstawowym. Absolwenci szkół podstawowych kontynuują naukę na terenie powiatu w liceach ogólnokształcących, technikach, branżowych szkołach I i II stopnia, szkołach policealnych. Powiat jest organem prowadzącym dla 10 placówek oświatowych: 2 - licea ogólnokształcące, 4 - zespoły szkół, 3 placówki kształcenia specjalnego oraz Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji w skład którego wchodzi Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna.

W publicznych szkołach powiatu skarżyskiego w 2023 roku uczy się 3 718 uczniów z tego prawie 8% stanowią uczniowie szkół specjalnych (292 uczniów).

Największą grupę uczniów w strukturze szkół ponadpodstawowych ogólnodostępnych stanowią uczniowie szkół zawodowych – 2 226 uczniów co stanowi 65%, zaś uczniowie liceów ogólnokształcących – 1 200 co stanowi 35%.

Szkoły zawodowe powiatu skarżyskiego oferują szeroki wachlarz kształcenia. W technikach to 19 zawodów, w branżowych szkołach I stopnia to 10 kierunków kształcenia, zaś w branżowych szkołach II stopnia 3 kierunkach. Proponowane przez szkoły kierunki kształcenia to m.in.; technik grafiki i oligrafii cyfrowej, technik pojazdów samochodowych, technik usług fryzjerskich, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik budownictwa, technik elektroniki, technik elektryk, technik fotografii i multimedii, technik informatyk, technik programista, technik elektroenergetyk transportu szynowego, technik logistik, technik mechatronik, technik transportu kolejowego, technik ekonomista, technik hotelarstwa, technik rachunkowości, technik reklamy, technik spedytor, cukiernik, elektromechanik pojazdów samochodowych, fryzjer, kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, monter sieci i instalacji sanitarnej, operator obrabiarek skrawających, sprzedawca, stolarz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie oraz technik robót wykończeniowych w budownictwie, technik technologii drewna.

Dopełnieniem kształcenia ponadpodstawowego na terenie powiatu skarżyskiego są szkoły niepubliczne dla młodzieży jak i dla dorosłych. W roku 2023 naukę w nich pobierało 546 uczniów.

Na terenie powiatu skarżyskiego funkcjonują specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 wchodzący w skład Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2) w skład których wchodzi przedszkola specjalne, szkoły podstawowe specjalne, szkoły przysposabiające specjalne, branżowe szkoły I i II stopnia specjalne, jak również liceum ogólnokształcące specjalne, szkoła policealna specjalna. Ośrodki kształcą dzieci i młodzież niepełnosprawną intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim, z autyzmem w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Wyżej wymienione ośrodki zapewniają dzieciom i młodzieży całodobową opiekę wychowawczą, dydaktyczną, opiekuńczą i specjalistyczną. Na terenie powiatu funkcjonuje Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii oraz Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy. Podopiecznymi placówki są dzieci i młodzież niedostosowana społecznie oraz dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym. Wychowankowie pobierają naukę w szkole podstawowej specjalnej lub branżowej szkole I stopnia specjalnej.

Wszystkie w/wym. publiczne placówki oświatowe funkcjonują jako jednostki budżetowe, dla których organem prowadzącym jest powiat. Głównym źródłem finansowania oświaty jest część oświatowa subwencji ogólnej z budżetu państwa. Pozostałe środki finansowe konieczne dla zapewnienia potrzeb w obszarze edukacji pochodzą z budżetu powiatu.

Kultura

Powiat Skarżyski aktywnie wspiera wszelkiego rodzaju inicjatywy, służące krzewieniu kultury regionu. Za sprawą ogłaszanych co roku otwartych konkursów ofert w zakresie kultury, udzielane są dotacje na realizację wydarzeń wspierających różne formy edukacji patriotycznej o zasięgu przynajmniej powiatowym, przedsięwzięcia kulturalne bazujące na dorobku lokalnym i potencjale kulturowym oraz działania zmierzające do dokumentowania historii regionu. Powiat sprawuje opiekę nad miejscem pamięci narodowej tj. mogiłą pomordowanych na Brzasku. Ponadto w ramach własnych inicjatyw powiat skarżyski organizuje uroczystości patriotyczne oraz konkursy dla młodzieży szkolnej, jest także wydawcą wielu albumów, w tym poświęconych lokalnemu dziedzictwu kulturowemu.

Sport

Powiat Skarżyski co roku wspiera organizację współzawodnictwa sportowego szkół średnich. Ponadto rok rocznie ogłaszane są otwarte konkursy ofert na realizację zadań z zakresu kultury fizycznej, dzięki czemu aktywnie działające kluby sportowe na terenie powiatu mogą liczyć na wsparcie finansowe w realizacji swoich działań statutowych. Istotnym elementem wspierania przez powiat skarżyski obszaru kultury fizycznej jest także inwestowanie w infrastrukturę sportową. W 2020 r. samorząd powiatowy oddał do użytku nową halę sportową wybudowaną przy II Liceum Ogólnokształcącym i Zespole Szkół Technicznych w Skarżysku- Kamiennej.

Turystyka

Marszobiegi powiatowe to jedne z najbardziej znanych i kojarzonych z powiatem skarżyskim lokalnych imprez turystycznych. Imprezy te organizowane przez powiat zachęcają mieszkańców regionu do aktywnej formy spędzania czasu wolnego, promując zarazem walory turystyczne regionu. Powiat skarżyski prowadzi także ścisłą współpracę z miejscowym oddziałem PTTK, wspierając organizację zarówno w działaniach związanych z organizowaniem imprez turystycznych, jak i tych mających na celu poprawę stanu szlaków pieszo- rowerowych oraz ich promocję. Wśród działań powiatu w zakresie turystyki wymienić należy także liczne wydawnictwa, w tym mapy oraz przewodniki turystyczne. Samorząd jest członkiem Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego.

12. Sektor pozarządowy

Zasady, zakres i formy współpracy Powiatu Skarżyskiego z trzecim sektorem, a także priorytetowe zadania publiczne określa Program Współpracy Powiatu Skarżyskiego z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi o charakterze finansowym i pozafinansowym, odbywa się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Zasada pomocniczości – oznacza współpracę samorządu z podmiotami programu, opartej na wspólnych działaniach, zmierzających do jak najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych, w sposób ekonomiczny, profesjonalny i terminowy. Zasada ta jest jednocześnie gwarancją szerokiej partycypacji społeczności lokalnej w procesie decydowania i współzarządzania. Zasada suwerenności stron zapewnia niezależność decyzyjną stronom współpracy. Charakteryzuje się poszanowaniem i zrozumieniem dla podejmowanych decyzji czy działań. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się jednak wzajemną ingerencję. Istotą zasady partnerstwa jest ścisła współpraca między podmiotami realizującymi wspólne cele na rzecz społeczności lokalnej. Zakłada się istnienie efektu synergii tzn. sytuacji, w której połączone działania są gwarancją osiągnięcia najlepszego rezultatu. Zasada efektywności wskazuje na to, iż środki publiczne powinny być wydawane w sposób racjonalny. Oznacza to świadome i celowe, oszczędne oraz planowe dysponowanie powierzonymi zasobami. Istotą niniejszej zasady jest, więc wybór najefektywniejszej metody gospodarowania. Zasada uczciwej konkurencji opiera się na założeniu, iż każdy podmiot ma równe szanse w rywalizacji o możliwość wykonania danego zadania publicznego. Konsekwentne kierowanie się niniejszą zasadą ułatwia wybór najlepszego realizatora. Zasada ta nakazuje unikania konfliktu interesów. U podstaw zasady jawności leży obustronne zaufanie, daje prawo partnerom przedsięwzięcia do pełnej informacji. Dysponowanie prawdziwą i rzetelną wiedzą przez obie strony ma przyczynić się do tworzenia wysokiej wartości relacji. Dzięki tej zasadzie obywatele mają zapewniony dostęp do informacji publicznej.

Współpraca Powiatu z organizacjami obejmuje sferę:

- 1) zadań publicznych, o ile zadania te są zadaniami samorządu określonymi w art. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z 2023r. poz. 572.);
- 2) zadań dotyczących promocji powiatu;
- 3) wspólnego określania ważnych dla mieszkańców powiatu potrzeb i tworzenia systemowych rozwiązań problemów społecznych.

Formy współpracy z organizacjami pozarządowymi są szczegółowo opisane w Programie Współpracy Powiatu Skarżyskiego z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, który co roku podejmowany jest w formie uchwały przez Radę Powiatu. Współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi obejmuje formy o charakterze finansowym i pozafinansowym. Współpraca finansowa związana jest z przyznawaniem środków publicznych na realizację następujących zadań:

- 1) Prowadzenie działalności pożytku publicznego z zakresu kultury, turystyki, kultury fizycznej, ochrony i promocji zdrowia, edukacji oraz ekologii i ochrony środowiska, dla mieszkańców powiatu na podstawie wspierania realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym w trybie otwartego konkursu ofert, zgodnie z procedurą określoną w ustawie.
- 2) Prowadzenie działalności pożytku publicznego z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej na podstawie zlecenia realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym w trybie otwartego konkursu ofert, zgodnie z procedurą określoną w ustawie.
- 3) Prowadzenie działalności pożytku publicznego poprzez realizację lokalnych wydarzeń na podstawie wspierania realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym z pominięciem otwartego konkursu ofert, zgodnie z procedurą określoną w ustawie.
- 4) Dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Pozafinansowe formy współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi dotyczą:

- 1) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków,
- 2) konsultowania z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- 3) konsultowania projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4, z radami działalności pożytku publicznego, w przypadku ich utworzenia przez właściwe jednostki samorządu terytorialnego,
- 4) tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej,
- 5) umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej na zasadach określonych w ustawie,

- 6) nieodpłatnego udostępniania lokali stanowiących własność Powiatu na organizowane przez podmioty przedsięwzięcia o charakterze okazjonalnym,
- 7) pomocy w nawiązywaniu kontaktów w skali lokalnej i krajowej,
- 8) zawierania umów partnerskich w sprawie realizacji wspólnych przedsięwzięć,
- 9) współpracy i udzielania pomocy w zakresie pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł, w szczególności poprzez informowanie organizacji i podmiotów o możliwości pozyskiwania środków finansowych, udzielania pomocy na wniosek zainteresowanej organizacji i podmiotu w zakresie wypełniania wniosków,
- 10) promocji działalności organizacji i podmiotów poprzez zamieszczanie na stronach internetowych Powiatu, na wniosek organizacji lub podmiotu, informacji dotyczących realizowanych przez te organizacje i podmioty inicjatyw,
- 11) realizacja projektów na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
- 12) przyznawania Patronatu Honorowego Starosty Skarżyskiego na zasadach określonych w regulaminie stanowiącym załącznik do Zarządzenia Starosty Skarżyskiego Nr 83/2015 z dnia 28 października 2015 r.,
- 13) budowy i aktualizacji baz danych o działających na terenie powiatu organizacjach.

Ponadto Referat ds. Promocji w Wydziale Edukacji, Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki Starostwa Powiatowego prowadzi ewidencję: Stowarzyszeń Zwykłych, Uczniowskich Klubów Sportowych oraz Stowarzyszeń Kultury Fizycznej.

Tabela nr 26. Liczba podpisanych umów ze stowarzyszeniami na wsparcie realizacji zadań publicznych w latach 2020-2023

Rok	Liczba podpisanych umów z tytułu ogłoszonych konkursów	Liczba „małych grantów”
2020	24	5
2021	32	14
2022	33	15
2023	43	30

Jak wynika z powyższej tabeli w ostatnich latach można zauważyć wzrost aktywności stowarzyszeń w realizacji zadań publicznych.

13. Analiza: mocne i słabe strony w rozwiązywaniu problemów społecznych

Tabela nr 27: Mocne i słabe strony w rozwiązywaniu problemów społecznych

Mocne strony	Słabe strony
Położenie powiatu skarżyskiego na przecięciu szlaków komunikacyjnych, co może wpływać pozytywnie na jego rozwój gospodarczy i turystykę	Zjawisko „starzenia się społeczeństwa”, niedobór mieszkańców o wysokich kwalifikacjach zawodowych
Stabilizacja zatrudnienia w zakładach i instytucjach	Duże bezrobocie, znikoma liczba atrakcyjnych ofert pracy
Szanse rozwoju w zakresie ochrony zdrowia	Niedobór specjalistów wśród personelu medycznego
Dobrze zorganizowana rodzinna piecza zastępcza Dostosowane do aktualnych standardów placówki opiekuńczo- wychowawcze	Brak odpowiednich kandydatów na nowe zawodowe rodziny zastępcze/ rodzinne domy dziecka. Przewlekła procedura regulująca sytuację prawną małoletnich blokująca miejsca w pieczy zastępczej uniemożliwiającej drożność systemu
Właściwie wsparcie w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej i rozwiązywaniu kryzysów	Brak miejsc całodobowego pobytu dla osób w kryzysie
Skoordynowane działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego	Powstawanie niepożądanych zjawisk związanych z nowymi zagrożeniami wynikającymi z rozwoju cywilizacyjnego oraz sytuacji demograficznej

Systematycznie poszerzany zakres wsparcia skierowanego do osób niepełnosprawnych i seniorów	Występowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, ograniczone środki finansowe
Dobrze rozwinięta sieć kształcenia na poziomie szkół ponadpodstawowych oraz szkół specjalnych	Niewystarczająca oferta kontynuowania nauki na poziomie wyższym
Przejrzyste zasady wspierania organizacji pozarządowych, wzrost aktywności	Niewielkie środki przeznaczone na realizację zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym

Rozdział III- założenia programowe i realizacja

1. Misja

Misja rozwiązywania problemów społecznych została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych. Jej rolą jest uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków do właściwego wykorzystania aktywności oraz potencjału społeczności lokalnej.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych: „Powiat systematycznie podnoszący jakość życia mieszkańców, sprzyjający aktywności społecznej, zawodowej, edukacyjnej, wspierający osoby niepełnosprawne i seniorów.”

2. Cele i działania

Celem ogólnym założonym w Strategii jest podniesienie jakości życia w powiecie skarżyskim. Przybliżeniu do tego celu ma służyć realizacja celów szczegółowych ujętych w ww. dokumencie.

Cel 1: Aktywizacja zawodowa bezrobotnych mieszkańców powiatu, promocja zatrudnienia i łagodzenie skutków bezrobocia.

1.1: Pomoc bezrobotnym, w tym osobom niepełnosprawnym w znalezieniu zatrudnienia.

1.2: Pomoc pracodawcom w znalezieniu pracowników i tworzeniu miejsc pracy.

1.3: Rozwój lokalnego rynku pracy, przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości.

Cel 2: Kompleksowe wsparcie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu.

2.1: Tworzenie warunków do skutecznego zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz ich niwelowania.

2.2: Zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do realizacji potrzeb edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych.

2.3: Wspieranie rodzin w procesie odzyskiwania zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cel 3: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz seniorów we wszystkich dziedzinach życia.

3.1: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym.

3.2: Wspieranie seniorów w utrzymaniu aktywności.

Cel 4: Tworzenie warunków sprzyjających właściwej ochronie zdrowia oraz bezpieczeństwu mieszkańców.

4.1: Wzmocnienie ochrony zdrowia mieszkańców.

4.2: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

Tabela nr 28: Działania w okresie wdrażania i realizacji Strategii w latach 2024- 2030

L.p.	Podjęte działania	Podmiot odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródła finansowania	Opis działań w roku.....	Wskaźnik	Wartość w roku.....
1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych mieszkańców powiatu, promocja zatrudnienia i łagodzenie skutków bezrobocia							
1.1 Pomoc bezrobotnym, w tym osobom niepełnosprawnym w znalezieniu zatrudnienia							
1.1.1	Budowanie aktywnych postaw na rynku pracy.	Starostwo Powiatowe PUP	PUP OSP Szkoły Podmioty realizujące projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	FP EFS Budżet Powiatu Budżety Gmin Budżety jednostek organizacyjnych		Liczba udzielonych porad i informacji zawodowych (indywidualnych i grupowych)/ w tym osobom niepełnosprawnym Liczba osób uczestniczących w szkoleniu z zakresu aktywnego poszukiwania pracy/ w tym osoby niepełnosprawne	

1.1.2	Nabywanie doświadczenia zawodowego przez osoby bezrobotne.	Starostwo Powiatowe PUP	PUP Podmioty realizujące projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	FP EFS PFRON Budżety jednostek organizacyjnych		Liczba osób bezrobotnych uczestniczących w formach aktywizacji zawodowej Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w formach aktywizacji zawodowej	
1.1.3.	Dostosowywanie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych po potrzeb rynku pracy.	Starostwo Powiatowe PUP	PUP Podmioty realizujące projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	FP EFS PFRON Budżety jednostek organizacyjnych		Liczba przeszkolonych osób bezrobotnych/ w tym osób niepełnosprawnych	
1.1.4	Promowanie idei „kształcenia ustawicznego”.	Starostwo Powiatowe PUP	Szkoły Organizacje pozarządowe PUP	FP EFS PFRON Budżety jednostek organizacyjnych		Liczba przeszkolonych pracodawców i pracowników	

1.2 Pomoc pracodawcom w znalezieniu pracowników i tworzeniu miejsc pracy							
1.2.1	Kierowanie osób bezrobotnych na zgłoszone oferty pracy i miejsca aktywizacji zawodowej.	PUP	PUP Podmioty realizujące projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	FP EFS PFRON Budżety jednostek organizacyjnych		Liczba wydanych skierowań do pracy i miejsca aktywizacji zawodowej Liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w wyniku skierowania PUP	
1.2.2	Wsparcie finansowe na tworzenie miejsc pracy.	PUP	PUP Podmioty realizujące projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	FP EFS PFRON Budżety jednostek organizacyjnych		Liczba pracodawców korzystających ze wsparcia	
1.3 Rozwój lokalnego rynku pracy przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości							
1.3.1	Pomoc bezrobotnym w podejmowaniu samozatrudnienia.	Starostwo Powiatowe	PUP Podmioty realizujące projekty	FP EFS PFRON		Liczba inicjatyw (np. szkolenia, informacje)	

		PUP	z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	Budżety jednostek organizacyjnych		zawodowe, konferencje, spotkania informacyjne) promujących podejmowanie działalności gospodarczej Liczba osób, którym udzielono jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej	
1.3.2	Partnerstwo na rynku pracy na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	Starostwo Powiatowe PUP	PUP OPS Gminy Podmioty realizujące projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	Budżet Powiatu Budżety Gmin FP EFS PFRON Budżety jednostek organizacyjnych		Liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych Liczba osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego	

						Liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych	
						Liczba realizowanych projektów, programów, działań we współpracy z partnerami na rynku pracy	
2. Kompleksowe wsparcie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu							
2.1 Tworzenie warunków do skutecznego zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz ich niwelowania							
2.1.1	Opracowywanie i realizacja programów służących zapobieganiu sytuacjom kryzysowym oraz ich niwelowaniu	Starostwo Powiatowe	PCPR Gminy	Budżet Powiatu Budżety Gmin EFS Budżety Państwa- środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba programów/ projektów	
2.1.2	Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego w tym przede wszystkim z zakresu psychiatrii, psychiatrii dziecięcej oraz geriatry	Starostwo Powiatowe	ZZ Gminy	Budżet Powiatu Budżet Państwa Budżety Gmin EFS PFRON		Liczba udzielonych porad w zakresie: psychiatrii/ psychiatrii	

						dziecięcej/ geriatrii	
2.1.3	Rozszerzenie działalności Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej poprzez zapewnienie jego klientom schronienia całodobowego (w tym matkom/ opiekunom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży)	Starostwo Powiatowe	PCPR	Budżet Powiatu Budżety Państwa- dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych EFS		Liczba miejsc pobytu całodobowego dla: klientów POIK/ matek (opiekunów) z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	
2.2 Zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do realizacji potrzeb edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych							
2.2.1	Opracowywanie i realizacja programów sprzyjających realizacji potrzeb edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych	Starostwo Powiatowe	EK PCRE	Budżet Powiatu EFS		Liczba programów/ projektów	
2.2.2	Podejmowanie inicjatyw na rzecz wspierania rodzin z dziećmi	Starostwo Powiatowe	PCRE PCPR Gminy	Budżet Powiatu Budżety Gmin EFS Budżet Państwa- środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba inicjatyw	
2.2.3	Promowanie ukierunkowanej aktywności dzieci i młodzieży	Starostwo Powiatowe	EK PCRE PCPR Gminy	Budżet Powiatu EFS Budżety Gmin		Liczba działań promocyjnych	

2.3 Wspieranie rodzin w procesie odzyskiwania zdolności do prawidłowego funkcjonowania							
2.3.1	Bieżąca diagnoza potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży	Starostwo Powiatowe PCRE	PCRE	Budżet Powiatu EFS Budżet Państwa-dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba diagnoz: psychologicznych/pedagogicznych/logopedycznych	
2.3.2	Zapewnienie rodzinom specjalistycznego wsparcia	PCRE	PCRE	Budżet Powiatu EFS Budżet Państwa-dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba rodzin korzystających ze wsparcia/spotkań terapeutycznych	
2.3.3	Podejmowanie inicjatyw służących podnoszeniu świadomości pedagogicznej rodziców	Starostwo Powiatowe	PCRE PCPR	Budżet Powiatu Budżety jednostek organizacyjnych EFS		Liczba inicjatyw	
2.3.4	Rozwój form rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR	PCPR	Budżet Powiatu Budżet Państwa-środki pozyskane		Liczba rodzin zastępczych: zawodowych/niezawodowych	

				w ramach programów resortowych EFS		/spokrewnionych	
3. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych osób niepełnosprawnych oraz seniorów we wszystkich dziedzinach życia							
3.1 Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym							
3.1.1	Opracowywanie i wdrażanie programów/ projektów dedykowanych osobom niepełnosprawnym	Starostwo Powiatowe	ZS PCPR PUP	Budżet Powiatu PFRON EFS		Liczba programów/ projektów	
3.1.2	Tworzenie warunków sprzyjających zakładaniu ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe	ZS Organizacje pozarządowe	Budżet Powiatu PFRON EFS Budżet Państwa dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba ośrodków wsparcia	
3.1.3	Podjęcie inicjatyw służących aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe	PCPR PUP ZS	Budżet Powiatu PFRON EFS Budżet Państwa- środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba inicjatyw	

3.2 Wspieranie seniorów w utrzymaniu aktywności

3.2.1	Opracowywanie i wdrażanie programów/ projektów na rzecz seniorów	Starostwo Powiatowe	ZS Gminy	Budżet Powiatu PFRON EFS Budżet Państwa dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba programów/ projektów	
3.2.2	Tworzenie klubów seniora i innych placówek wsparcia działających na rzecz seniorów	Starostwo Powiatowe	ZS Organizacje pozarządowe Gminy	Budżet Powiatu Budżet Państwa dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych PFRON EFS		Liczba klubów/ placówek	
3.2.3	Podejmowanie inicjatyw aktywujących seniorów	Starostwo Powiatowe	ZS Organizacje pozarządowe Gminy	Budżet Powiatu EFS Budżet Państwa dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach		Liczba inicjatyw	

				programów resortowych Budżety Gmin			
4. Tworzenie warunków sprzyjających właściwej ochronie zdrowia oraz bezpieczeństwu mieszkańców							
4.1 Wzmocnienie ochrony zdrowia mieszkańców							
4.1.1	Opracowywanie i wdrażanie programów/ projektów na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców	Starostwo Powiatowe	ZZ SANEPID Gminy	Budżet Powiatu EFS Budżet Państwa dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych Budżety Gmin		Liczba programów/ projektów	
4.1.2	Podjęcie inicjatyw na rzecz ochrony zdrowia oraz promujących zdrowy styl życia	Starostwo Powiatowe	ZZ SANEPID PCRE PCPR Gminy	Budżet Powiatu EFS Budżet Państwa dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych Budżety Gmin		Liczba inicjatyw	
4.1.3	Rozszerzenie zakresu działalności placówek opieki zdrowotnej	Starostwo Powiatowe	ZZ Gminy	Budżet Powiatu EFS PFRON		Liczba nowych działań	

				Budżet Państwa dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych Budżety Gmin			
4.2 Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców							
4.2.1	Opracowywanie i wdrażanie programów/ projektów prewencyjnych	Starostwo Powiatowe	OC KPP	Budżet Powiatu Budżety Gmin Budżet Państwa- dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych		Liczba programów/ projektów	
4.2.2	Rozwój infrastruktury służącej poprawie bezpieczeństwa mieszkańców	Starostwo Powiatowe	Starostwo Powiatowe Gminy	Budżet Powiatu Budżety Gmin Budżet Państwa- dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych EFS		Liczba wdrożonych udoskonaleń	

4.2.3	Wzmacnianie potencjału instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa obywateli	Starostwo Powiatowe	OC KPP PSP SANEPID Gminy	Budżet Powiatu Budżety Gmin Budżet Państwa- dotacje na realizację zadań własnych i zleconych/ środki pozyskane w ramach programów resortowych EFS		Liczba podjętych działań	
-------	--	---------------------	--------------------------------------	--	--	--------------------------	--

Użyte skróty:

Wydziały i Zespoły Starostwa Powiatowego w Skarżysku- Kamiennej: ON- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, EK- Wydział Edukacji, Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki, ZS- Zespół ds. Polityki Społecznej i Senioralnej, ZZ- Zespół ds. Zdrowia, OC- Zespół ds. Zarządzania Kryzysowego;

jednostki organizacyjne Powiatu Skarżyskiego: PCPR- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku- Kamiennej, PCRE- Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Skarżysku- Kamiennej, PUP- Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku- Kamiennej;

KPP Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku- Kamiennej, SANEPID- Powiatowa Stacja Sanitarно- Epidemiologiczna w Skarżysku- Kamiennej; OPS- Ośrodki Pomocy Społecznej; PFRON- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, EFS- Europejski Fundusz Społeczny, FP- Fundusz Prac

3. Źródła finansowania

Z uwagi na różnorodność jednostek i organizacji realizujących zadania strategiczne, środki finansowe na realizację tych zadań będą pochodzić z: 1) budżetu Powiatu, w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu, 2) budżetu gmin z terenu powiatu, 3) dotacji budżetu Państwa na realizację zadań własnych i zleconych, 4) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, 5) funduszy europejskich, 6) środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych. Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań strategicznych będą podejmować starania o pozyskiwanie środków zewnętrznych, nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi jak również środki finansowe na rozwój polityki społecznej w powiecie skarżyskim poprzez realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

4. Monitoring i realizacja

System monitorowania i ewaluacji postępów w osiągnięciu założonych celów poprzez podjęte działania a w konsekwencji realizacji misji jest integralną częścią każdego dokumentu strategicznego. Ewaluacja i monitoring w swoim założeniu mają być elementami wspomagającymi realizację Strategii. Istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji.

Do analizy zmian używane będą zdefiniowane w Strategii wskaźniki realizacji podejmowanych działań przedstawione w rozdz. II, pkt 2.

Założenia Strategii będą wdrażane również poprzez programy działań w sferze społecznej: program rozwoju pieczy zastępczej, program działań na rzecz osób niepełnosprawnych, program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ewaluacja przeprowadzana będzie w trakcie realizacji działań oraz po zakończeniu realizacji w roku 2030. Za prowadzenie monitoringu i ewaluacji Strategii odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku- Kamiennej. Roczne raporty z realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą przedstawiane Radzie Powiatu wraz z rocznymi sprawozdaniami z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku- Kamiennej.

Spis tabel i wykresów:

Tabela nr:	Tytuł tabeli:	Nr strony:
1	Powiat skarżyski- ludność, struktura wieku rok 2020	7
2	Powiat skarżyski- ludność, struktura wieku rok 2021	8
3	Powiat skarżyski- ludność, struktura wieku rok 2022	9
4	Skarżysko- Kamienna- ludność, struktura wieku rok 2020	10
5	Skarżysko- Kamienna- ludność, struktura wieku rok 2021	11
6	Skarżysko- Kamienna- ludność, struktura wieku rok 2022	12
7	Gmina Suchedniów- ludność, struktura wieku rok 2020	13
8	Gmina Suchedniów- ludność, struktura wieku rok 2021	14
9	Gmina Suchedniów- ludność, struktura wieku rok 2022	15
10	Gmina Skarżysko Kościelne- ludność, struktura wieku rok 2020	16
11	Gmina Skarżysko Kościelne- ludność, struktura wieku rok 2021	17
12	Gmina Skarżysko Kościelne- ludność, struktura wieku rok 2022	18
13	Gmina Bliżyn- ludność, struktura wieku rok 2020	19
14	Gmina Bliżyn- ludność, struktura wieku rok 2021	20
15	Gmina Bliżyn- ludność, struktura wieku rok 2022	21
16	Gmina łączna- podział ludności, stan demograficzny rok 2020	22
17	Gmina łączna- ludność, struktura wieku rok 2021	23
18	Gmina łączna- ludność, struktura wieku rok 2022	24
19	Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w roku 2020	32
20	Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w roku 2021	32
21	Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w roku 2022	33
22	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według przyczyn niepełnosprawności w latach 2020- 2022- osoby przed 16 rokiem życia	35

23	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według przyczyn niepełnosprawności w latach 2020- 2022- osoby po 16 rokiem życia	36
24	Wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2020- 2022- dane z GUS	41
25	Interwencja kryzysowa w latach 2020- 2022	44
26	Liczba podpisanych umów ze stowarzyszeniami w/s dotacji na realizację zadania, lata 2020- 2022	50
27	Mocne i słabe strony w rozwiązywaniu problemów społecznych	51
28	Działania w okresie wdrażania i realizacji Strategii w latach 2024- 2030	54
Wykres nr:	Tytuł wykresu:	Nr strony:
1	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie skarżyskim w latach 2011- 2023. Źródło: PUP Skarżysko- Kamienna	26
2	Stopa bezrobocia w powiatach województwa świętokrzyskiego, stan na koniec grudnia 2023 r. Źródło: WUP Kielce	27
3	Bezrobocie rejestrowe w powiecie skarżyskim wg wieku w 2023 r. Źródło: PUP w Skarżysku- Kamiennej	28
4	Bezrobocie rejestrowe w powiecie skarżyskim wg wykształcenia w 2023 r. Źródło: PUP w Skarżysku- Kamiennej	28